

ข้อเสนอทางวิชาการ
ต่อคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เรื่อง
ร่างพระราชบัญญัติ
สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.

จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

มกราคม ๒๕๖๐

ข้อเสนอทางวิชาการ
ต่อคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เรื่อง
ร่างพระราชบัญญัติ
สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.

จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

มกราคม ๒๕๖๐

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก – ง
ข้อเสนอทางวิชาการต่อคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	๑ – ๒๖
ร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.	๒๗ – ๖๔
ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๖๕ – ๗๐
ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๗๑ – ๗๖
เอกสารอ้างอิง	๗๗ – ๗๘
ภาคผนวก	
๑. คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม	๘๑ – ๘๔
๒. สรุปการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “กฎหมายการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม” วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘	๘๕ – ๘๘
๓. สรุปการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “กฎหมายการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม” วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๙	๘๙ – ๙๑

บทสรุปผู้บริหาร

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน (Learning Institute for Everyone) ได้ขอรับคำปรึกษาและการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมายในการดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมายจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ โดยคณะทำงานฯ ได้ประชุมเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมพ.ศ. และประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอุดมศึกษารวม ๒ ครั้ง

ร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะเป็นกฎหมายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้าจัดการอุดมศึกษาที่มีลักษณะเป็นการบูรณาการการศึกษากับการพัฒนาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนมีศักยภาพ สามารถทำงานอยู่ในชุมชน ตอบสนองต่อการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น และมีศักยภาพสามารถเป็นผู้นำการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. สรุปได้ดังนี้

๑. เหตุผล

สังคมมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ความรู้อันเป็นสากล ความรู้ของชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ โดยที่การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือภาคเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นสิทธิและเสรีภาพด้านการศึกษาที่ได้รับการรับรอง ค้ำครอง และส่งเสริม ตลอดจนกำหนดเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านการศึกษา รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา ในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา และภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกัน

การอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง พึ่งตนเองได้ และสามารถนำความรู้มาพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นต่อไป โดยยึดหลักการให้คุณค่ากับทุนวัฒนธรรมชุมชน หลักประชาธิปไตย การบูรณาการ สร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ตลอดจนสร้างสรรค์ให้ชุมชนท้องถิ่นมีพลังทางปัญญาในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุดมศึกษา มิได้มีปรัชญาและแนวคิดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ทำให้มีข้อจำกัดในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. หลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๖)

๒.๑ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นสถานศึกษาเอกชนที่จัดการเรียนการสอนระดับปริญญา มีหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ การเชื่อมโยง ผสมผสานการจัดการอุดมศึกษาและความร่วมมือในการพัฒนาระหว่างผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จักตัวเอง พึ่งตนเองได้ และมีศักยภาพในการจัดการความรู้ที่มีอยู่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้อันเป็นสากล สามารถสร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (ร่างมาตรา ๕)

๒.๒ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้

- (๑) การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น ทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
- (๒) สร้างให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นผู้นำทางปัญญาให้ชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ และเครือข่ายทางเศรษฐกิจสังคมของชุมชนท้องถิ่น
- (๓) ส่งเสริมการสร้างความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น
- (๔) ส่งเสริมการบูรณาการการศึกษาที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ชุมชนท้องถิ่น และภาคส่วนอื่นของสังคมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (๕) ส่งเสริมและพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น

๒.๓ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีลักษณะการดำเนินการ ดังนี้ (ร่างมาตรา ๗)

- (๑) จัดหลักสูตรการเรียนการสอนโดยเน้นการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับวิถีชุมชนท้องถิ่น
- (๒) จัดให้มีพื้นที่การศึกษาเรียนรู้ โดยชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ เชื่อมโยงภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล
- (๓) จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาและการบริการสังคม ร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและด้านอื่น ๆ
- (๔) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้ที่หลากหลาย และสร้างทักษะการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ด้วยตนเอง
- (๕) จัดการศึกษาโดยความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น และทุกภาคส่วนในสังคม

๓. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๘)

คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีอำนาจออกและเพิกถอนใบอนุญาต ผู้ขอใบอนุญาตต้องเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินงานและมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

๔. คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๒๒)

คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) อนุมัติและเพิกถอนใบอนุญาต

(๒) ให้ความเห็นชอบในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

(๓) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวนเงินที่รัฐอุดหนุนให้ต่อรายหัวนักศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบัน

(๔) รับรองวิทยฐานะสถาบันตามมาตรฐานที่กฎกระทรวงกำหนด ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ

(๕) ออกระเบียบและข้อบังคับเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการของสถาบันเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของบุคคลทั่วไป ในการนี้จะระบุชื่อสถาบันด้วยก็ได้

(๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

๕. สำนักส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๒๖)

ให้มีสำนักส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เป็นหน่วยงานภายในของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

๖. สภาสถาบัน (ร่างมาตรา ๒๘)

สภาสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม มีองค์ประกอบกรรมการ ดังนี้

(๑) นายกสภาสถาบัน ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ

(๒) อธิการบดี เป็นกรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง

(๓) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นซึ่งผู้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ จำนวนไม่เกินสามคน

(๔) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบันซึ่งผู้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ทั้งนี้ให้มี คณาจารย์ประจำอย่างน้อยหนึ่งคน

(๕) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการเห็นชอบ จำนวนไม่เกินสามคน

๗. คุณสมบัติกรรมการสภาสถาบัน (ร่างมาตรา ๓๐)

กรรมการสภาสถาบันต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี เว้นแต่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องหรือในศีลธรรมอันดี

๘. การอุดหนุนและส่งเสริมจากรัฐ (ร่างมาตรา ๗๒)

รัฐอุดหนุนและส่งเสริมสถาบันดังต่อไปนี้

(๑) เงินอุดหนุนซึ่งรัฐจัดสรรให้ต่อรายหัวนักศึกษาเป็นรายปี

(๒) เงินอุดหนุนซึ่งรัฐจัดสรรให้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการชุมชนและท้องถิ่น และทุนการศึกษาของนักศึกษาและคณาจารย์

(๓) ให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐไปปฏิบัติงานในสถาบัน โดยได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๔) ยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภทครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา และการวิจัยโดยการรับรองของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

(๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันในด้านการจัดการเรียนการสอน พื้นที่เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และด้านอื่น ๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน หรือหน่วยงานรัฐ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการปฎิรูปกฎหมาย

ข้อเสนอทางวิชาการต่อคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.

๑.ความเป็นมา

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน (Learning Institute for Everyone) ได้ขอรับคำปรึกษาและการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการปฎิรูปกฎหมายในการดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม สำนักงานคณะกรรมการปฎิรูปกฎหมายจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม^๑ ขึ้น

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนเป็นสถาบันการศึกษาเอกชนที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ มีชื่อย่อในภาษาอังกฤษ คือ LIFE ซึ่งหมายถึง “มหาวิทยาลัยชีวิต” ผู้ร่วมก่อตั้งมหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มนักวิชาการ นักพัฒนาชนบท และผู้นำชุมชน ที่มีประสบการณ์การพัฒนาชนบทมาช้านาน ดังนั้นหลักสูตรการเรียนรู้ การเรียนการสอน จึงมีรากฐานมาจากประสบการณ์และความรู้ในการทำงานพัฒนาชนบท

การก่อตั้งสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนมีพัฒนาการมาจากประสบการณ์การทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนของนักพัฒนาชนบทในองค์การพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ ซึ่งได้เคยมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชน โดยการสังเคราะห์องค์ความรู้จากชุมชน เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และได้ไปร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในการจัดการเรียนการสอนเปิดหลักสูตรดังกล่าวให้กับประชาชนทั่วไป โดยเรียกโครงการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรนี้ว่า “โครงการมหาวิทยาลัยชีวิต” แต่เนื่องจากความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวมีข้อจำกัดในการดำเนินงานตามปรัชญาของโครงการ จึงได้มีการก่อตั้งสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ความมุ่งหมายของของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน คือ เป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทางเลือกเพื่อชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องออกไปหางานทำที่อื่นนอกชุมชนท้องถิ่น และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้ โดยผู้เรียนใช้ชีวิตชีวิตของตนในการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาและ

^๑ คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการปฎิรูปกฎหมาย ที่ ๐๒๘/๒๕๕๘ เรื่อง คณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘.

พัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน เป็นการบูรณาการเรียนรู้กับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนมีความสามารถจัดการชีวิต ครอบครัวและชุมชนได้ด้วยตนเอง พึ่งตนเองได้ และร่วมกันพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง

หลักสูตรการศึกษาของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนจึงไม่เน้น การเรียนการสอนในห้องเรียน แต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียนโดยใช้ชุมชนเป็นสถานที่เรียนรู้ เช่น การทำแผนแม่บทชุมชน วิสาหกิจชุมชน การจัดสวัสดิการชุมชน และการจัดระบบชุมชนเศรษฐกิจพึ่งตนเอง เป็นต้น

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนเปิดดำเนินการกว่า ๕ ปี (ระหว่างปีพ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๘) มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน ๔,๐๘๕ คน แยกเป็นปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ ๒๑ คน ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ๓,๔๑๑ คน สาขาการจัดการสุขภาพชุมชน ๕๖๓ คน และ สาขาการจัดการเกษตรยั่งยืน ๙๐ คน มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อปวงชน จำนวน ๑๐ ศูนย์ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายมหาวิทยาลัยชีวิตระดับจังหวัด ๒๓ ศูนย์(จังหวัด) และมีศูนย์เรียนรู้ของชุมชนเครือข่ายมหาวิทยาลัยชีวิตในระดับอำเภอซึ่งเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ ๑๒๕ ศูนย์ (อำเภอ) ครอบคลุมพื้นที่ ๔๒ จังหวัดในทุกภูมิภาค

จากการดำเนินการจัดการศึกษาดังกล่าวพบว่า พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นกฎหมายกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีข้อจำกัดต่อการรับรองการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาการจัดการศึกษาของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจกับการจัดการศึกษา วิธีคิด วิธีการทำงาน รวมถึงกฎระเบียบต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาที่ใช้กำกับดูแลสถาบันการศึกษา อุดมศึกษาเอกชน ตั้งแต่การขออนุญาตจัดตั้ง และรูปแบบการดำเนินการจัดการศึกษา

คณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมจึงได้ดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. ขึ้น เพื่อเป็นกฎหมายสำหรับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีหลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการจัดการศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ที่มาจากกระบวนการเรียนรู้ มุ่งให้คนเรียนแล้วสามารถพึ่งตนเองได้ ทำงานในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ได้อย่างมั่นคง โดยไม่จำเป็นต้องย้ายถิ่นไปทำงานในเมืองหรือที่อื่น และร่างกฎหมายฉบับนี้จะส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อชีวิตและสังคมตอบสนองต่อการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และ มาตรา ๘ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาคน พัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาการศึกษาตลอดชีวิต

๒.การดำเนินการ

สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย ได้ดำเนินการศึกษา สืบค้น ค้นคว้าข้อมูลกฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิเคราะห์บทความ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษาไทย รวมถึงการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคม โดยสรุปข้อมูล ดังนี้

๒.๑ ข้อมูลที่ได้จากการการศึกษา สํารวจ และวิเคราะห์ทางวิชาการ

๒.๑.๑ เป้าหมายของมหาวิทยาลัย

วิทย์ วิศทเวทย์^๒ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยว่า การก่อตั้งมหาวิทยาลัยในประเทศตะวันตกมีจุดมุ่งหมายที่หลากหลาย อาจจัดได้เป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก มหาวิทยาลัยมีไว้เพื่อแสวงหาความจริงและถ่ายทอดความจริงที่ค้นพบ เป็นการค้นหาความจริงจากความอยากรู้ ไม่ได้สนใจว่าจะนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์หรือไม่ ในกลุ่มนี้ มหาวิทยาลัยไม่ได้เป็นสถานศึกษาเพื่ออบรมให้คนเป็นคนที่มีสมบูรณ์และไม่ใช้แหล่งผลิตกำลังคนให้กับระบบราชการและตลาดแรงงาน

กลุ่มที่สอง มหาวิทยาลัยมีไว้เพื่อสนองความต้องการของสังคม มีหน้าที่ผลิตกำลังคนให้กับระบบเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และอื่น ๆ มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมและการเมือง การผลิตเทคโนโลยีใหม่ ๆ

กลุ่มที่สาม มหาวิทยาลัยมีไว้เพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ มีลักษณะใกล้เคียงกับอุดมธรรมของลัทธิ ปรัชญา ศาสนา หรือความเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ต้องสร้างโลกที่คนมีคุณธรรมความดี ไม่เห็นแก่ตัว มีความสงบสุขทางใจ

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์^๓ เสนอแนวคิดในประเด็นจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยว่าเกิดขึ้นเพื่ออะไรไว้ดังนี้

คำตอบแรก คือ มหาวิทยาลัยมีหน้าที่สร้างคน เพื่อให้คนเหล่านั้นไปเปลี่ยนแปลงความคิด เปลี่ยนวิธีการ หรือเปลี่ยนสังคม ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงสอนคนให้วิเคราะห์เป็น อยากรู้อยากเห็น เป็นนักคิด นักวิเคราะห์ นักพัฒนา

คำตอบที่สอง มหาวิทยาลัยเกิดขึ้นเพื่อแสวงหาความรู้ทางวิชาการทั้งที่เป็นความรู้บริสุทธิ์และความรู้ซึ่งใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ มหาวิทยาลัยในแนวคิดนี้เน้นการสร้างสรรคความรู้ การเป็นนักค้นคว้าทดลอง ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควบคู่กันไป

คำตอบที่สาม มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีบทบาทเพื่อสังคม ซึ่งในแนวคิดนี้มองว่าถ้ามหาวิทยาลัยผลิตผู้นำสังคม การเปลี่ยนแปลงสังคมจะมีมากขึ้น อย่างไรก็ตามนักการศึกษาบางกลุ่มเห็นว่าการนำสังคมของมหาวิทยาลัยควรเป็นการเสนอข้อมูล เสนอทางเลือกให้สังคมพิจารณาตัดสินใจ บางกลุ่มเชื่อว่า

^๒ วิทย์ วิศทเวทย์, ปรัชญาการศึกษาไทย ๒๕๑๑ – ๒๕๓๕, กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๖, อ้างถึงใน วิรุณ ตั้งเจริญ, “มหาวิทยาลัยกับการวิจัย,” ใน วิสัยทัศน์การศึกษา, กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑, น. ๓๓ – ๓๖.

^๓ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, พุดเรื่องอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๕๖, น.๑๒ – ๑๖, อ้างใน วิรุณ ตั้งเจริญ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๓, น. ๓๗ – ๓๘.

มหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงโดยตรง เช่น ร่วมพัฒนา ทดลอง จัดชุมชนตัวอย่าง หรือร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน

๒.๑.๒ วิฤตอุดมศึกษาไทย^๔

สภาพวิฤตอุดมศึกษาไทยอาจแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ วิฤตด้านคุณภาพ วิฤตด้านความตรงเป้าตรงปัญหา วิฤตด้านความเสมอภาค และวิฤตความสามารถในการแข่งขันของชาติ

วิฤตด้านคุณภาพของอุดมศึกษาไทยนั้น ผู้เรียนรับการถ่ายทอดจากผู้สอนด้วยการฟัง การบรรยายและเน้นประเมินผลด้วยการสอบ ผู้เรียนจึงมีข้อมูลความรู้ในระดับที่มีปรากฏอยู่แล้ว แต่ยังขาดความสามารถในวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล การสังเคราะห์ ความสามารถในการหาความรู้เพิ่มเติมและสร้างนิสัยใฝ่รู้ การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ ผู้สอนขาดวินัยทางวิชาการ ระบบบริหารงานในสถาบันอุดมศึกษาอ่อนแอ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ไม่สามารถรักษาคุณภาพการศึกษาได้

วิฤตด้านความตรงเป้าตรงปัญหา สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการให้มีการศึกษาความรู้ที่ต่อเนื่อง การวิจัย และการบริการทางวิชาการเพื่อสังคม สถาบันอุดมศึกษาควรมีความหลากหลายรูปแบบของ แต่ละรูปแบบจะต้องมีเป้าหมายเฉพาะและมีค่านิยมของตนเอง เช่น การเรียนนอกห้องเรียน การจัดการศึกษาในสถานปฏิบัติงานต่าง ๆ และการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นแต่ละสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีเป้าหมายและเอกลักษณ์ของตนเองที่เหมาะสมที่สุด

วิฤตด้านความเสมอภาค แนวทางการแก้ไขคุณภาพการศึกษา และความไม่ตรงเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาไทย เช่น (๑) การกำหนดนโยบายวางกรอบอย่างกว้าง กระจายอำนาจการบริหารจัดการให้สถาบันอุดมศึกษาเกิดสภาพความหลากหลาย และความคล่องตัว (๒) ให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นอิสระในการจัดการ สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาและปรับตนได้ตามพันธกิจ เป้าหมาย และสภาพของแต่ละสถาบัน (๓) สร้างระบบประกันคุณภาพ ทั้งนี้ต้องเป็นระบบที่มีอิสระ (๔) สถาบันอุดมศึกษามีระบบบริหารจัดการที่โปร่งใส มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีระบบตรวจสอบประกันคุณภาพของผลงาน

การศึกษามหาวิทยาลัยไทยมีปัญหาความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา จำนวนสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้สัดส่วนจำนวนประชากร ที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษายังมีความกระจุกตัว เด็กเยาวชนในครอบครัวที่ยากจนไม่สามารถศึกษาต่อได้เพราะขาดทุนการศึกษา เป็นต้น

วิฤตความสามารถในการแข่งขันของชาติ ความสามารถในการแข่งขันในสังคมนานาชาติที่ต้องปรับในเรื่อง คุณภาพบัณฑิต จำนวนบัณฑิตในสาขาวิชาที่ขาดแคลน การศึกษาตลอดชีวิต การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

การปฏิรูประบบอุดมศึกษานั้นต้องปรับปรุงในหลายด้าน ได้แก่

^๔ จรัส สุวรรณเวลา, อุดมศึกษาไทย, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕, น. ๓ - ๑๙.

๑. การปรับโครงสร้างของระบบอุดมศึกษา โดยปรับบทบาทของระบบบริหารกลาง ให้ความสำคัญเป็นอิสระแกมหาวิทยาลัยของรัฐ ให้การส่งเสริมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลดการควบคุม เน้นการสร้างระบบหรือกลไกรักษาคุณภาพการศึกษาที่ใช้การได้ ตลอดจนให้มีความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา

๒. ปฏิรูประบบการเงินสำหรับอุดมศึกษาด้วยการขยายฐานการเงินให้กว้างขึ้น

๓. ปฏิรูประบบการจัดการศึกษา การวิจัย และระบบบริหารงานวิชาการ

๔. การฟื้นฟูพลังนักวิชาการ และปรับระบบบริหารบุคคล

๕. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

๖. การสร้างเสริมการบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบอาจแตกต่างกันตามสภาพและวัฒนธรรมของแต่ละแห่ง

๒.๑.๓ ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปวงชน : แล้วชาวบ้านจะเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ อย่างไร^๕

หนังสือเล่มนี้ได้เสนอปัญหาของระบบการศึกษาไทยว่าโอกาสทางการศึกษาจำกัดอยู่กับคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เด็กนักเรียนในชนบทมีโอกาสเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาน้อย เพราะอยู่ในเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีคุณภาพน้อยกว่าโรงเรียนในเขตเมือง การจัดการศึกษาเป็นการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานมากกว่าส่งเสริมให้เกิดคุณภาพของคนที่สามารถจัดการตนเองได้ มีทางเลือกเพื่อการทำมาหากินที่กว้างขวางมากกว่าที่ตลาดแรงงานเสนอให้ การเรียนรู้ถูกจำกัดด้วยกระบวนการและวิธีเดียว คือ การเข้าไปศึกษาในสถาบันการศึกษา เรียนจากอาจารย์และเรียนในห้องเรียน ขาดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและปัญหาของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ขาดความสัมพันธ์กับสถานการณ์โดยรวมของสังคม และขาดความเชื่อมโยงกับปัญหาของประชาชน

ดังนั้นมีข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปการศึกษา คือ ต้องสร้างโอกาสทางการศึกษาให้มีความเท่าเทียม มีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการศึกษา โดยในชุมชนและท้องถิ่นมีผู้นำ ผู้รู้ และปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนมีทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่น เป้าหมายการจัดการศึกษาควรเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และหาเลือกเพื่อพัฒนาตนเอง

๒.๑.๔ บทความเรื่อง ปฏิรูปสังคมไทย^๖

ข้อเสนอของผู้เขียนต่อการปฏิรูปสังคมไทย คือ การปฏิรูปสังคมไทยเกิดขึ้นได้หากมีการปฏิรูปรากฐาน คือ ชุมชนหมู่บ้าน และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของชุมชนให้กว้างขวางที่สุด เมื่อคนมีความรู้ มีปัญญา มีคุณภาพ ชุมชนเข้มแข็ง สังคมก็เข้มแข็ง การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นค้นพบคุณค่าที่แท้จริงของทรัพยากรซึ่งมีมากมายและหลากหลาย การเรียนรู้การจัดการ

^๕ เสรี พงศ์พิศ และคณะ, ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปวงชน : แล้วชาวบ้านจะเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ อย่างไร, กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๓๘.

^๖ เสรี พงศ์พิศ, ปฏิรูปสังคมไทย, กรุงเทพฯ : คลังปัญญาไทย, ๒๕๕๓.

ที่ถูกต้องและเหมาะสม นอกจากจะทำให้ผู้คนกินเป็นอยู่เป็น มีสุขภาพดี มีรายได้ดี มีความสุขแล้วยังสามารถผลิตอาหารที่มีคุณค่าไปเลี้ยงคนอื่น ๆ ในสังคมและในโลกได้อีกด้วย

ระบบการศึกษาของประเทศไทยมีปัญหาเพราะเรียนแบบท่องหนังสือ เรียนแล้วแก้ปัญหาไม่ได้ ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ช่วยคนอื่นก็ไม่ได้ ไปสมัครงานแล้วต้องรอให้นายจ้างเรียก การเรียนแบบนี้ไม่ค่อยได้ความรู้เพราะท่องความรู้เก่า ๆ ไม่ได้สร้างความรู้ใหม่ การเรียนจากประสบการณ์ชีวิตของตนเองและชุมชน โดยนำความรู้ที่อยู่ในตำรามาช่วยเป็นแนวทาง หรือเป็นเครื่องมือเท่าที่จำเป็น ความรู้ไม่ใช่เป็นแค่ทักษะหรือวิธีการแต่เป็นปัญญา ทำให้คนสร้างความรู้ใหม่ได้ ทำให้แต่ละคนมองเห็นศักยภาพในตัวเองและชุมชนที่ตนเองอยู่ แล้วเรียนรู้ไปสู่การพึ่งตนเอง ทำให้ตนเป็นอิสระ

ความคิดเรื่องการศึกษาของไทยเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดเรื่องการพัฒนาประเทศซึ่งเป็นวิธีคิดแบบกลไก แบบแยกส่วน แบบที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ รายได้ มากกว่าคุณภาพชีวิต อยากมีความสุขแต่เอาเงินเป็นเป้าหมาย ความคิดพื้นฐานแบบนี้ทำให้เราจัดการศึกษาที่มุ่งแต่รับใช้อุตสาหกรรม งานบริการ งานที่สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ การศึกษาแบบนี้ไม่ได้ทำเพื่อท้องถิ่น แต่ทำให้คนทิ้งถิ่น

การปรับกระบวนทัศน์ให้คิดแบบองค์รวม หมายถึง การให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนของชีวิต ไม่ได้เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจหรือการจัดการศึกษาแบบผลิตคนสำเร็จรูป แต่ให้ความสำคัญของคุณภาพชีวิต การปรับกระบวนทัศน์ คือ ทำอย่างไรการศึกษาไม่ใช่เรื่องของครู อาจารย์ สถานศึกษา แต่เป็นเรื่องการเรียนรู้ที่ทำให้ทุกที่ทุกเวลา วัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่คือการสอนให้คนคิดเป็น วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง แยกแยะ และเชื่อมโยงความรู้ได้ การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนรู้จากห้องเรียนไปสู่ชีวิตจริง

การปฏิรูปการศึกษาต้องไม่แยกการศึกษาออกจากการพัฒนา นำปัญหาชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวตั้ง ชุมชนลงมือจัดการและพัฒนาตนเองโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติ วิจัย และพัฒนา มีวิธีการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตนเองที่มีประสิทธิภาพ เรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง

ผู้เขียนบทความนี้ มีความเห็นว่า การปฏิรูปการศึกษาไทยล้มเหลว ส่วนหนึ่งเพราะการปฏิรูปไม่มีความชัดเจน มีแต่การเปลี่ยนรูปแบบ ระบบองค์กร อำนาจ แต่ไม่เห็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ กระบวนการในการดำเนินการ และขาดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

“มหาวิทยาลัยชีวิต” เป็นรูปแบบหนึ่งที่จะเป็นการปฏิรูปการศึกษา ที่มีกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต ให้ผู้เรียนคิดเป็น การพัฒนาศักยภาพในตัวเองและชุมชน เป็นการสร้างความรู้ใหม่ เรียนเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองและชุมชน นักศึกษามหาวิทยาลัยชีวิตเมื่อเรียนจบแล้วจะยังอยู่ในชุมชนท้องถิ่น เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชนและท้องถิ่น

๒.๑.๕ ข้อเสนอเชิงนโยบาย การปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม^๗

คณะกรรมการเครือข่ายอุดมศึกษาเพื่อการปฏิรูปเป็นเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย ๙ เครือข่าย ได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบวาระของสมัชชาปฏิรูประดับชาติครั้งที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้เสนอปัญหาของระบบการศึกษาในประเทศไทย ดังนี้

๑. ปัญหาการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและทัดเทียม และการกระจายโอกาสทางการศึกษา

๒. ปัญหาคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษา และคุณภาพผู้เรียน

๓. ปัญหาประสิทธิภาพการจัดสรรและการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา การเงิน และงบประมาณเพื่อการศึกษา ซึ่งไม่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา

๔. ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของประเทศทั้งภาคประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และภาคเอกชน การศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

๕. ปัญหาธรรมาภิบาลและการบริหารการศึกษาทุกระดับ การกำหนดทิศทาง การนำและความรับผิดชอบ การกำหนดทิศทางโครงสร้าง และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

๖. ปัญหาในเรื่องการส่งเสริม การพัฒนาระบบการศึกษาภายใต้มาตรการความแตกต่างของพื้นที่

ข้อเสนอเชิงนโยบายปฏิรูปการศึกษาจากคณะกรรมการเครือข่ายอุดมศึกษาเพื่อการปฏิรูปมีเจตนารมณ์เพื่อเสนอภาพรวมของการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าสู่การบริการการศึกษาและได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยคาดหวังว่าหากประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจะสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ ทั้งนี้ มีข้อเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

๑. การเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและทัดเทียม โดยการยกระดับสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพ มาตรฐานทัดเทียมกันทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค มีการพัฒนาระบบการศึกษาทางเลือกให้มากขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนและบริบทของแต่ละพื้นที่ เน้นการบูรณาการบนฐานท้องถิ่นภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรมชุมชน โดยมีสาระการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่นทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน การสนับสนุนให้มีการเข้าถึงและศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาแก่นักเรียนใน

^๗ คณะกรรมการเครือข่ายอุดมศึกษาเพื่อการปฏิรูป, ข้อเสนอเชิงนโยบาย การปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม, จัดพิมพ์เผยแพร่โดย ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และสำนักงานปฏิรูปเพื่อสังคมไทยที่เป็นธรรม, ๒๕๕๖.

ชนบทหรือผู้ที่มีฐานะยากจน กลุ่มผู้มีความถนัดหรือความสามารถเฉพาะด้าน และมีการปรับปรุงระบบเงินกู้ยืมทางการศึกษา

๒. การยกระดับคุณภาพการศึกษา การปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของพื้นที่ การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพสังคม ใช้หลักการสอนให้น้อย เรียนรู้ให้มากขึ้น ควรมีความหลากหลายของหลักสูตร มีระบบเทียบโอนหน่วยกิต และแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

๓. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยกำหนดความชัดเจน สนับสนุนการเพิ่มบทบาทอำนาจหน้าที่ให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษา และติดตามประเมินผล

๔. การมีธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการศึกษา ที่สถาบันอุดมศึกษาเป็นที่พึ่งทางวิชาการ แก่สังคม ส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษาเชิงพื้นที่

๕. การพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ ที่มีลักษณะเฉพาะ มีการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและหลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น การพัฒนาความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น

๒.๑.๖ การศึกษาในวิถีชุมชน : การสังเคราะห์ชุดโครงการวิจัยชุดโครงการด้านการศึกษากับชุมชน^๘

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ริเริ่มและสนับสนุนชุดโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษากับชุมชนมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๐ มีเป้าหมายเพื่อจะใช้กลไกและองค์ความรู้ด้านการวิจัยในการส่งเสริมให้โรงเรียนและสถานศึกษาในท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในเชิงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การปกครองตนเอง และการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในชุดโครงการวิจัยนี้ประกอบด้วย ๑๗ โครงการ และนำความรู้มาสังเคราะห์ทิศทางการศึกษากับชุมชน ซึ่งมีข้อเสนอแนะต่อบทบาทสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น คือ สถาบันราชภัฏ (ในช่วงเวลาการศึกษาวิจัยสถาบันราชภัฏยังไม่เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ) ให้พัฒนาอัตลักษณ์การเป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องจัดระบบการศึกษาที่เหมือนกันสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ทั่วประเทศที่ผลิตบัณฑิตเข้าสู่ความต้องการของตลาดแรงงาน

จากการสังเคราะห์ชุดโครงการวิจัยมีข้อเสนอให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด หรือเขตการศึกษาที่รับผิดชอบ นำความรู้ไปให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ เป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นเพื่อนกับชาวบ้าน ร่วมมือกับชาวบ้าน ช่วยสร้างองค์ความรู้ท้องถิ่น และเป็นผู้เชื่อมต่อ ส่งเสริม และเกื้อหนุนให้ครูและคนในท้องถิ่นได้ทำงานรวบรวม

^๘ อมรวิรัช นาคทรพพ, การศึกษาในวิถีชุมชน : การสังเคราะห์ชุดโครงการวิจัยชุดโครงการด้านการศึกษากับชุมชน, กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๕๑.

ศึกษาวิจัยร่วมกันเพื่อนำความรู้อาเผยแพร่ รวมทั้งการนำความรู้จากภายนอกส่งให้ท้องถิ่น สถาบันราชภัฏ
ควรผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ตอบสนองต่อการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ละทิ้งออกจากท้องถิ่น

๒.๑.๗ อุดมศึกษาไทยในรอบศตวรรษ^๙

โครงการศึกษาพัฒนาการของระบบบริหารอุดมศึกษาไทยในรอบศตวรรษ ได้ทำการศึกษา
และวิเคราะห์ในเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Perspectives) ของพัฒนาการของระบบบริหารอุดมศึกษา
เพื่อให้เห็นถึงข้อคิดบทเรียนจากประวัติศาสตร์ได้ชี้แนะทางการพัฒนาระบบบริหารอุดมศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดคุณภาพของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผลของการศึกษาพบว่าพัฒนาการของระบบอุดมศึกษาไทยในรอบหนึ่งศตวรรษ สะท้อน
ประเด็นปัญหาของอุดมศึกษาไทย ๕ เรื่อง ๆ ได้แก่

๑. ปัญหาความเป็นอุดมศึกษาไทยกับความเป็นอุดมศึกษาอุดมคติ จากจุดกำเนิดและ
พัฒนาการที่ขาดรากฐานและการสนับสนุนที่ต่อเนื่องในการเสริมสร้างความเป็นเลิศทั้งด้านวิชาการและความ
เป็นนักวิชาชีพระดับสูงอันส่งผลต่อรูปแบบโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการอุดมศึกษาในภาพรวม
ในเวลาต่อมา

๒. ข้อจำกัดของระบบราชการและวิธีคิดแบบราชการในการบริหารระบบและ
สถาบันอุดมศึกษาที่สร้างความมั่นคงมากกว่าการส่งเสริมการแข่งขันและเป็นอุปสรรคต่อการริเริ่มและพัฒนา
นวัตกรรมในระบบอุดมศึกษาไทย

๓. ปัญหาความเป็นอิสระและกลไกการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยที่ทำให้มหาวิทยาลัย
กลายเป็นระบบที่ขาดการตรวจสอบจากสังคม และไม่อาจแสดงความรับผิดชอบในการมีพันธกิจต่อสังคมไทย

๔. ปัญหากระบวนการประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัยหลังเหตุการณ์ของวันที่ ๑๔ ตุลาคม
๒๕๑๖ ที่ขาดบรรยากาศการเป็นประชาคมทางวิชาการ ซึ่งส่งผลเสียต่อการบริหารและพัฒนา
สถาบันอุดมศึกษา

๕. ปัญหาภาวะผู้นำและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการบริหารมหาวิทยาลัย

งานศึกษาเรื่องนี้มีข้อเสนอต่อยุทธศาสตร์การอุดมศึกษาไทย ดังนี้

๑. การปรับปรุงบทบาท องค์ประกอบและกลไกการทำงานของสภามหาวิทยาลัย การส่งเสริม
การประสานงานกลางระหว่างมหาวิทยาลัย เช่น ที่ประชุมอธิการบดี เป็นต้น การส่งเสริมให้มีนวัตกรรมของ
การพัฒนาระบบบริหารมหาวิทยาลัยผ่านเครือข่ายวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อแลกเปลี่ยนบทเรียน
การทำงานที่ดีของสภามหาวิทยาลัย

^๙ อมรวิทย์ นาคทรัพย์ และคณะ, อุดมศึกษาไทยในรอบศตวรรษ, สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานคลังสมองของชาติ, ๒๕๕๕.

๒. การสร้าง การได้มา และการรักษาไว้ซึ่งภาวะผู้นำในมหาวิทยาลัย ซึ่งรวมถึงวัฒนธรรมและบรรยากาศทางวิชาการที่เข้มแข็ง การส่งเสริมการสร้างบรรยากาศทางด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับสถาบันอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาขีดความสามารถของอาจารย์รุ่นใหม่ให้สามารถบุกเบิกและนำเสนอผลงานวิชาการต่อสังคม เป็นต้น

๓. การพัฒนาระบบตรวจสอบ ให้เป็นจุดเปลี่ยนในเรื่องธรรมาภิบาลและคุณภาพการศึกษา โดยอาจใช้ระบบตรวจสอบโดยเพื่อนร่วมวงวิชาชีพ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการเงินงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตรที่จะช่วยเพิ่มความสามารถตรวจสอบได้ (accountability)

๔. การเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันแต่ละกลุ่มด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีคิดเชิงยุทธศาสตร์และการสนับสนุนของรัฐ โดยการวางยุทธศาสตร์ในการจำแนกสถาบันอุดมศึกษาออกตามภารกิจหลักเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาด้านวิจัย กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตกำลังคนเฉพาะทาง กลุ่มสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน เป็นต้น เพื่อให้มีการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่มอย่างเหมาะสม

๕. กระบวนการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงให้เป็นจริง การให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง มีการเตรียมการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง และติดตามการดำเนินงานทางยุทธศาสตร์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๘ บทความเรื่อง “ปฏิรูปอุดมศึกษาเพื่อความยุติธรรมทางสังคม”^{๑๐}

ในบทความนี้ผู้เขียนได้เสนอปัญหาของการอุดมศึกษาของไทย สรุปได้ดังนี้

๑. ทศนคติทางสังคมของประชาชนทั่วไปยึดติดรูปแบบมากกว่าเนื้อหา ประชาชนจำนวนมากจึงเรียนเพียงเพื่อจะได้ปริญญา ไม่ได้เรียนเพื่อได้ความรู้ไปพัฒนาชีวิต พัฒนาสังคม หากไม่ปรับเปลี่ยนทัศนคตินี้ จะทำให้สังคมไทยไม่มี ผู้รู้ ผู้มีปัญญา

๒. สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการจัดการเรียนการสอนแบบเดียวกัน คือ การเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ การวิจัย หรือเป็นนักวิชาชีพชั้นสูง มหาวิทยาลัยของรัฐต่างมีพระราชบัญญัติเฉพาะของมหาวิทยาลัย ขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชน มีพระราชบัญญัติฉบับเดียวที่ใช้กับมหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่ง รวมทั้งกรณีสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน (“มหาวิทยาลัยชีวิต”) ที่เน้นการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เน้นการสร้างผู้นำทางปัญญาให้กับชุมชนท้องถิ่น สร้าง “บัณฑิตชาวนา ปัญญาชนชาวบ้าน” เรียนแบบเอาชีวิตเป็นตัวตั้ง เอาปัญหาของชุมชนมาเรียนเพื่อแก้ไขและพัฒนา กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ใหญ่ แต่มีข้อจำกัดในการดำเนินการ เช่น ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ นักศึกษาไม่สามารถขอรับทุนจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ได้เนื่องจากอายุเกินเกณฑ์ที่กำหนด เป็นต้น

^{๑๐} เสรี พงศ์พิศ, “ปฏิรูปอุดมศึกษาเพื่อความยุติธรรมทางสังคม” ใน หนังสือพิมพ์ สยามรัฐรายวัน วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๗ จาก <http://www.phongphit.com/2013/index.php/2012-12-06-11-48-33/item/561-2014-06-11-13-40-34> เข้าถึงเมื่อ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๘.

การปฏิรูปสังคมไทยต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและปรับโครงสร้าง “การสร้างคน” ในการปฏิรูปอุดมศึกษา รัฐต้อง “คืนการศึกษา” ให้ประชาชน ให้ทุกคนมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งอุดมศึกษา

๒.๑.๙ รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่^{๑๑}

ส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยเรื่องนี้ ได้ศึกษารูปแบบสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ มาเลเซีย และมองโกเลีย โดยในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมีรูปแบบของสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลาย แบ่งสถาบันอุดมศึกษา ออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑. วิทยาลัยชุมชน (community college) เป็นสถาบันที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการศึกษา เข้าเรียนง่ายมีความหลากหลายของรายวิชา เน้นการดำเนินการเรียนการสอนมากกว่าการวิจัย เน้นด้านสาขาวิชา การอาชีวศึกษาและด้านเทคนิค เตรียมสำหรับการเรียนขั้นสูงต่อไป มีกิจกรรมที่เน้นชุมชนเป็นฐานและร่วมกับ ภาครัฐกิจและอุตสาหกรรมของชุมชน

๒. มหาวิทยาลัยที่มีความหลากหลายทางวิชาการ (comprehensive university) มีการจัดหลักสูตรการศึกษาหลากหลายเพื่อเตรียมนักศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่องานอาชีพและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของนักศึกษาทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

๓. มหาวิทยาลัยวิจัย (Research university) คณาจารย์จะทำงานวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพของการเรียนการสอน และนักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านการวิจัย

๔. มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง (specialty university) มุ่งจัดการศึกษาบางสาขาวิชา เน้นความต้องการของตลาดงานและสนองตอบของผู้จ้างงานบางกลุ่ม

๕. มหาวิทยาลัยเสมือน (virtual university) ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งความรู้ซึ่งอยู่นอกรั้วสถาบัน โดยไม่มีข้อจำกัดของเวลา และสถานที่ การศึกษาส่วนใหญ่จะผ่านช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษ ส่วนใหญ่ เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ รูปแบบมหาวิทยาลัย แบ่งเป็น

๑. วิทยาลัยชุมชน (Community College) เป็นการให้บริการการศึกษาตลอดชีวิต ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่ม เช่น ผู้ใหญ่ที่สนใจอยากเรียนต่อ คนทำงาน เจ้าของกิจการหรือนักธุรกิจที่ทำธุรกิจขนาดเล็ก เป็นต้น

^{๑๑} ผานิต บุญประเสริฐ และคณะ, รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ (Management Innovation in Higher Education), กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กรกฎาคม ๒๕๕๖.

๒. มหาวิทยาลัยวิจัย ได้มีการรวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อปรึกษาหารือ และหาแนวทางในการเป็นพันธมิตรร่วมกันในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างระบบประกันคุณภาพภายในกลุ่มสถาบัน การร่วมมือในการจัดการศึกษาและวิจัย

๓. มหาวิทยาลัยเปิด จัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสทางด้านการศึกษามีผู้เรียนจำนวนมาก ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามเวลาและสถานที่ที่ตนต้องการ

๔. มหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual University) การจัดหลักสูตรระดับปริญญาตรี เช่น มีมหาวิทยาลัยที่สร้างหลักสูตรเฉพาะทางเพื่อพัฒนาโดยการเรียนการสอนบุคลากรภายในบริษัทให้เชี่ยวชาญในด้านที่บริษัทต้องการ เรียกว่า Corporate University หรือ การเรียนการสอนที่เครือข่ายของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ร่วมกันประสาปปริญญาทางไกลผ่านทางสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น

ข้อเสนอจากงานศึกษาวิจัย คือ ควรมีการแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป้าหมายของอุดมศึกษาและสนองตอบความต้องการของผู้เรียน รัฐบาลควรแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น ๓ รูปแบบคือ

๑. สถาบันที่มุ่งความเป็นเลิศทางด้านวิชาการและวิจัย ควรมุ่งพันธกิจสู่การขยายหลักสูตรระดับหลังปริญญาตรี พร้อมทั้งมุ่งการพัฒนาศูนย์วิจัยเฉพาะทางเพื่อความเป็นผู้นำทางวิชาการและวิจัย

๒. สถาบันที่มุ่งความเชี่ยวชาญทางการสอนสาขาวิชาต่าง ๆ มุ่งสร้างความเชี่ยวชาญในรูปแบบการเรียนการสอนแนวใหม่สนองความต้องการของตลาด มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้อะหว่างสถาบันอุดมศึกษากับอุตสาหกรรม ธุรกิจ และชุมชน

๓. สถาบันอุดมศึกษาสำหรับชุมชนท้องถิ่น เช่น วิทยาลัยชุมชนที่เน้นด้านการให้โอกาสกับชุมชนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการโดยปราศจากข้อกำหนดในด้านคุณวุฒิ คุณสมบัติของผู้เรียน เน้นการเรียนการสอนระดับต่ำกว่าปริญญา

ทั้งนี้เน้นให้สถาบันอุดมศึกษาทั้ง ๓ กลุ่ม ประสานความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่ายระหว่างกันและกับองค์กรต่าง ๆ ในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

๒.๑.๑๐ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทางเลือก “อาศรมศิลป์” ^{๑๒}

สถาบันอาศรมศิลป์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งเป็นที่มุ่งสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง คือ การเรียนรู้ศาสตร์และศิลป์อย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงถึงการขัดเกลาตนเองให้มีคุณค่า และพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้สูงสุด โดยมีปรัชญาการศึกษา ดังนี้

^{๑๒} แหล่งข้อมูล <http://www.arsomsilp.ac.th/> สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๙. สถาบันอาศรมศิลป์ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยมีมูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ ผู้ยื่นจดทะเบียน คือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี ปัจจุบันมี ศาสตราจารย์ระพี สาคริก เป็นนายกสภาสถาบัน รองศาสตราจารย์ ประภาภัทร นิยม เป็นอธิการบดี

๑. มงคลธรรม (Virtues) วิธีการเรียนรู้จักตนเองโดยการฝึกขัดเกลาจิตใจไปสู่การพัฒนาปัญญาการเรียนรู้อย่างละเอียดรอบคอบของสภาวะจิตใจแห่งตนที่อยู่กับสิ่งแวดล้อมและสังคม ฝึกธรรมชาติพินิจ จิตแจ่มใส เรียนรู้เรื่องสติสัมปชัญญะอย่างละเอียด ระลึกได้ถึงความคิด สิ่งปรุงแต่ง สิ่งที่จรเข้ามาภายในจิตใจ จนสามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ที่จรเข้ามาทางความคิดได้อยู่เสมอ จนมีปัญหาเท่าทัน ความคิดและสิ่งจรมาทำให้รู้จักตัวเอง และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมต่อสถานการณ์มีความเข้าใจเชิงสัมพันธ์ของสิ่งหนึ่งกับสิ่งหนึ่ง และของสิ่งหนึ่งกับสิ่งต่าง ๆ จนเกิดเป็นปัญญาด้านในลึกซึ้ง

๒. สุนทรียธรรม (Aesthetics) วิธีการเรียนรู้ความงดงามทั้งกายและใจโดยอาศัยกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อสะท้อนและหยั่งถึงศักยภาพของมนุษย์ การเรียนรู้ความงามด้านกายใจสัมพันธ์ผ่านการปฏิบัติการทางด้านงานจริยศิลป์ อันเป็นการทำงานและเรียนรู้ผ่านกระบวนการที่หลากหลายของรูปแบบทางศิลปะ แต่เป็นการพัฒนาการทางด้านจิตใจและจินตนาการของผู้เรียน จนเห็นและรู้ได้ถึง ความละเอียดอ่อน ความลึกซึ้งในคุณค่า และความงามที่เป็นคุณค่าแท้ที่สอดคล้องกับศักยภาพแห่งตน กระทั่งสามารถเชื่อมโยงถึงความงามของธรรมชาติ สังคมและชุมชนได้ในที่สุด

๓. วัฒนธรรม (Cultures) วิธีชีวิตชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์บนรากฐานภูมิปัญญา คุณค่า ความเชื่อที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา เพื่อความเจริญงอกงามขององค์ความรู้ และคุณธรรมในจิตใจวิธีชีวิตที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งสุนทรียธรรมและมงคลธรรม นำมาเชื่อมโยงในการดำเนินชีวิตแห่งตน ชุมชนและสังคม เป็นสังคมสันติธรรม และสันติสุข และยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมที่ตนสังกัด และความหลากหลายในโลกปัจจุบัน

การจัดการเรียนการสอนมีกระบวนการสำคัญ ๓ ด้าน คือ (๑) การเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Deep Learning) เพื่อให้นักศึกษาเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) จนเข้าถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ (๒) การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (Learning by doing) จากการเรียนรู้บนการทำงานจริง (Work-Based Learning) ผ่านโครงงานวิจัยและบริการวิชาการต่าง ๆ ของสถาบันฯ และ (๓) การเรียนรู้จากการสื่อสาร (Communication based learning) เช่น การฟังอย่าง ลึกซึ้ง การสื่อสารอย่างเท่าเทียม เคารพความเป็นมนุษย์

ปัจจุบันมีจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน ๕ หลักสูตร ได้แก่ (๑) หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเพื่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม (๒) หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (๓) หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาแบบองค์รวม (๔) หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปริญญาตรี ๕ ปี) และ (๕) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครู และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาผู้ประกอบการสังคม

๒.๑.๑๑ บันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย เรื่อง ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย^{๓๓}

คณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย มีความเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ในประเด็นดังต่อไปนี้ (๑) ความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษา (๒) ความรับผิดชอบต่อสังคม (๓) คุณภาพอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตและคุณภาพชีวิตของบุคคลากรของสถาบันอุดมศึกษา และ (๔) การใช้ธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาในการบริหารจัดการศึกษา

ความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษาควรมีหลักประกันพื้นฐาน คือ สถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นอิสระด้านการจัดองค์กรและบริหารงาน สามารถกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย รวมทั้ง กฎระเบียบ และมาตรฐานการศึกษา สามารถบริหารงานด้วยคณะกรรมการของมหาวิทยาลัย การมีอิสระทางวิชาการในการกำหนดเนื้อหาหลักสูตร การจัดการเรียน การวิจัย การบริการสังคม และการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีมาตรฐาน การเปิดพื้นที่การศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างเสรี คือ การเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความหลากหลายเพื่อให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการริเริ่มสร้างเนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความเสมอภาค และการไม่เลือกปฏิบัติ ความอิสระทางการเงินที่มีหลักประกันในการได้รับการสนับสนุนจากรัฐและกำหนดเงื่อนไขในการใช้จ่ายเงินที่มีความโปร่งใส คล่องตัวและตรวจสอบได้

สถาบันอุดมศึกษาควรมีบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น โดยนำความรู้ทางวิชาการไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรม การมีส่วนร่วมหรือเรียนรู้กับชุมชนท้องถิ่นเพื่อหาแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

๒.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้วางหลักการและความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ดังนี้

มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

มาตรา ๗ ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้รักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่

^{๓๓} บันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย โดยคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย เสนอต่อ นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เข้าถึงได้ที่ www.lrc.go.th

เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาสถาบันส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๘ การจัดการศึกษายึดหลัก ดังนี้

(๑) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

(๒) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

(๓) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดระบบการศึกษาออกเป็น ๓ รูปแบบ คือ (๑) การศึกษาในระบบ (๒) การศึกษานอกระบบ และ (๓) การศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบมี ๒ ระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา ในการบริหารและจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามี คณะกรรมการอุดมศึกษา ที่ทำหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานอุดมศึกษาที่สอดคล้อง กับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุน ทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็น อิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา

๒.๒.๒ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นกฎหมายเพื่อการกำกับและติดตาม การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดกรอบการบริหาร และจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตามประเมินคุณภาพและมาตรฐานกำกับ ติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของรัฐ กฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์ให้สถาบันอุดมศึกษา เอกชนดำเนินการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาการศึกษา และกำหนดให้มีคณะกรรมการการ อุดมศึกษา ที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน รับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงกำหนด เสนอความเห็นหรือ ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศ ออกระเบียบและข้อบังคับ เป็นต้น

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นสถานศึกษาของเอกชนที่ให้การศึกษาระดับปริญญาแก่บุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป มีวัตถุประสงค์ ในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและ วิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติ แบ่งสถาบันอุดมศึกษาเป็น ๓ ประเภท คือ (๑) มหาวิทยาลัย (๒) สถาบัน และ (๓) วิทยาลัย

การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ
คณะกรรมการการอุดมศึกษาเอกชน

**๒.๒.๓ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖
และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖**

เพื่อให้มีการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายฝ่ายบริหาร
กำหนดพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดการแบ่งส่วน
ราชการในส่วนกลางออกเป็น

- (๑) สำนักงานรัฐมนตรี
- (๒) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (๓) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- (๔) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (๕) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- (๖) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมี
จำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา
และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษา
แห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา
โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วย
การจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเสนอแนะในการออกระเบียบ หลักเกณฑ์
และประกาศที่เกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้คำแนะนำแก่
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหรือคณะรัฐมนตรี เสนอแนะและให้ความเห็นในการจัดสรรเงินอุดหนุน
ทั่วไปให้แก่สถานศึกษาระดับปริญญา ทั้งที่เป็นสถานศึกษาในสังกัดและสถานศึกษาในกำกับแก่คณะรัฐมนตรี
ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นรายละเอียดบางส่วนงานและภารกิจ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา

ส่วนราชการในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีการแบ่งดังนี้ (๑) สำนักอำนวยการ
(๒) สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา (๓) สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน (๔) สำนักประสานและส่งเสริม

กิจการอุดมศึกษา (๕) สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา (๖) สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ (๗) สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา และ (๘) สำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญา โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาการอุดมศึกษา รวมทั้งดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระดับอุดมศึกษากับต่างประเทศ

(๒) จัดทำหลักเกณฑ์ และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร และการจัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

(๓) ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพนักศึกษา รวมทั้งผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ ในระบบอุดมศึกษา และประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

(๔) เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

(๕) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอุดมศึกษาตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษามอบหมาย รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศด้านการอุดมศึกษา

(๖) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๒.๓ ข้อมูลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนได้จัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “กฎหมายการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม” จำนวน ๒ ครั้ง เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และวันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๙ ณ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านอุดมศึกษา ผู้นำชุมชน และนักวิชาการด้านกฎหมายเข้าร่วม

**๒.๓.๑ สรุปการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “กฎหมายอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม”
วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ณ สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย”** สรุปการสัมมนาได้ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. จะเป็นทางเลือกในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่ผู้ประสงค์จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาตามปรัชญา วัตถุประสงค์ และมีลักษณะการดำเนินงานที่เป็นการศึกษาเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น จากประสบการณ์การจัดตั้งสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน พบว่ายังมีอุปสรรคจากกฎหมายและกฎเกณฑ์ของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ เช่น การกำหนดขนาดที่ดินของสถาบันอุดมศึกษา และกฎเกณฑ์การจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่ เป็นต้น

๒. ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมีสิทธิขออนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เช่น หน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจ มูลนิธิ หรือองค์กรนิติบุคคล เป็นต้น และควรกำหนดให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่แสวงหากำไร

๓. การกำหนดในร่างกฎหมายให้รัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนรายหัว มีความเป็นไปได้ยาก เพราะปัจจุบันสถาบันการศึกษาที่ไม่ใช่ของรัฐ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลน้อย

๔. การเสนอเพื่อจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมโดยการตราเป็นกฎหมายนั้น จะผลักดันให้เกิดความสำเร็จยาก เพราะเกี่ยวข้องกับโครงสร้างองค์กรและการเพิ่มงบประมาณ ซึ่งอาจมีการคัดค้าน

๕. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนหากไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีผลต่อการประเมินและประกันคุณภาพ หากไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีควรกำหนดคุณสมบัติให้อาจารย์ผู้สอนต้องมีความรู้และประสบการณ์ในงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมาก่อน

**๒.๓.๒ สรุปการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “กฎหมายอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม”
วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๙ ณ สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย”** สรุปการสัมมนาได้ดังนี้

๑. สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน มีพัฒนาการมาจากประสบการณ์การทำงานกับชุมชน การจัดการเรียนรู้เพื่อชุมชน การสังเคราะห์องค์ความรู้จากชุมชน และได้จัดทำหลักสูตรสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แต่เนื่องจากความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวมี

^{๑๔} นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เข้าร่วมสัมมนา มีดังนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วัฒนศิริ ๒. นางสาวธีรดา นามไท สภาการศึกษาเพื่อปวงชนอีสาน ๓.อาจารย์บุญส่ง ชลธร มหาวิทยาลัยรังสิต ๔.นายวิลาส โลหิตกุล สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ๕.สมณดาวดิน ชาวหินฟ้า สันติอโศก และ ๖.นายสุรพล ธรรมรัมย์ สถาบันอาศรมศิลป์

^{๑๕} นักวิชาการและผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมสัมมนา มีดังนี้ ๑.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ๒.รศ.ดร.ชมชวน บุญระหงส์ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ ๓.นายโชคชัย ลิ้มประดิษฐ์ ผู้ใหญ่บ้านตำบลศิลาแลง อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๔.นายณฤทธิ์ คำธิศรีเกษตร จังหวัดสกลนคร ๕.ดร.ปัญญา เลิศไกร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ๖.นายเลี่ยม บุตรจินทา ปราชญ์เดินดินบ้านนาอีสาน ๗.ดร.สามารถ จันทร์สุรย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ๘.ดร.สุชาติ ศรียารณย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ ๙.ดร.สุธีวัน โล่ห์สุวรรณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ข้อจำกัดในการดำเนินงานตามปรัชญาของโครงการ จึงได้มีการก่อตั้งสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อให้ผู้เรียนพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องออกไปหางานที่อื่น ก็สามารถอยู่ในชุมชนและท้องถิ่นได้ การจัดการศึกษาดังกล่าวพบว่า พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ยังมีข้อจำกัดในการจัดการศึกษา

๒. การอุดมศึกษาทางเลือก นอกจากการจัดการอุดมศึกษาในลักษณะของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนแล้ว ควรพิจารณาให้ครอบคลุมถึงการศึกษาทางเลือกอื่นที่ไม่ใช่การศึกษาเพื่อชุมชนท้องถิ่นเท่านั้น โดยผู้ร่วมสมมนานได้เสนอให้เปลี่ยนชื่อร่างกฎหมายฉบับนี้เป็น ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาทางเลือกและการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. โดยให้นำแนวคิดปรัชญา กระบวนทัศน์ของการศึกษาทางเลือกและการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมาผนวกเข้าด้วยกัน

๓. ร่างกฎหมายฉบับนี้มีลักษณะเฉพาะ คือ มุ่งเน้นการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อชุมชนท้องถิ่น โดยบทบัญญัติในเรื่องต่าง ๆ มีความคล้ายกับพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนั้น ในการจัดทำกฎหมายควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมหมวดว่าด้วยการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม โดยนำหลักการปรัชญา องค์ประกอบคณะกรรมการ องค์ประกอบสภาสถาบัน และการบริหารที่จำเป็นของร่างกฎหมายฉบับนี้ไปไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ และปรับปรุงกฎกระทรวงให้สอดคล้องกับการจัดการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

๔. องค์ประกอบของสภาสถาบันให้เน้นที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้แทนที่มาจากอาจารย์ต้องไม่มากเกินไป เพราะอาจจะไม่สามารถบริหารงานได้

๕. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประจำให้พิจารณาถึงความรู้ความชำนาญพิเศษมากกว่าจะพิจารณาคุณสมบัติการศึกษาเท่านั้น เช่น ไม่จำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สามารถเป็นอาจารย์ผู้สอนประจำได้

๓. ข้อเสนอทางวิชาการต่อคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทย มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการการศึกษา ทั้งนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอาจแบ่งได้ ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะแรก คือ มหาวิทยาลัยที่มีพระราชบัญญัติเฉพาะของมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยของรัฐ ลักษณะที่สอง คือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีทั้งมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบัน จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน คือ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อชุมชน ที่จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนเรียนรู้ ชุมชนเข้มแข็ง และผู้เรียนอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีกินในท้องถิ่นของตนเองได้ มีปรัชญาในการจัดการศึกษา คือ หลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ใช้พลังจากปัญญา ความกล้าหาญ และความเพียรทน ใช้การเรียนรู้ เป็นหัวใจของการเรียน การสอน มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนพึ่งตนเองได้ มีพันธกิจ คือ พัฒนาสถาบันเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ การวิจัย และการพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ ที่สร้างพลังทางปัญญาในการขับเคลื่อนขบวนการประชาชนไปสู่สังคมที่ ผู้คนพึ่งตนเองได้และมีความสุข^{๑๖} การพัฒนาผู้เรียนในชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้ที่มาจากประสบการณ์ของผู้เรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้สากล มาใช้เพื่อพัฒนา ผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนสามารถทำงานและเป็นผู้นำการพัฒนาใน ชุมชนท้องถิ่น^{๑๗}

ในการจัดตั้งสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน พบว่ามีปัญหาและข้อจำกัด ตั้งแต่การขออนุญาต จัดตั้งซึ่งเป็นปัญหาและข้อจำกัดเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ คณะกรรมการอุดมศึกษา และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานการอุดมศึกษา (สกอ.) และระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต้องใช้ เวลายาวนานเกือบ ๓ ปี จึงได้รับอนุมัติให้เปิดดำเนินการได้^{๑๘}

เมื่อได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินการ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนได้ประสบปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๑๒^{๑๙} กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือถือครองในที่ดิน ซึ่งใช้เป็นที่จัดตั้ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และกฎกระทรวงกำหนดลักษณะและเนื้อที่ที่ดินที่จะใช้เป็นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. ๒๕๔๙ อีกทั้งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๐^{๒๐} กำหนดให้ต้อง ขออนุญาตในการจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการ เรียนรู้เพื่อปวงชน เนื่องจากสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนมีจัดการเรียนรู้อยู่ในชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียน ใช้บ้าน และที่ทำงานของผู้เรียนเป็นสถานที่เรียน

^{๑๖} สู่จิตวิญญาณสมโภช สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน (Learning Institute For Everyone) วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๕, หน้า ๑๑ และ หน้า ๑๓.

^{๑๗} พจน ะเพียรชัย, “แนวทางการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน” ใน สุรเชษฐ์ เวชพิทักษ์ บรรณาธิการ, อุดมศึกษาเพื่อ ชีวิตและสังคม, สมุทรสงคราม : สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน, ๒๕๕๕, หน้า ๔๗.

^{๑๘} เสรี พงศ์พิศ, “ที่มาและที่ไปของ มหาวิทยาลัยชีวิต” ใน สุรเชษฐ์ เวชพิทักษ์ บรรณาธิการ, อุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม, สมุทรสงคราม : สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน, ๒๕๕๕, หน้า ๓๗.

^{๑๙} มาตรา ๑๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้อง

(๑) เป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่จะใช้เป็นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(๒) เป็นผู้ที่มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่า เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วจะสามารถโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ภายใน กำหนดเวลาตามมาตรา ๑๖ หรือ

(๓) เป็นผู้เช่าที่ดินจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่า เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วจะสามารถโอนสิทธิตาม สัญญาเช่าที่ดินดังกล่าวให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๖

ที่ดินตามวรรคหนึ่งต้องมีลักษณะและเนื้อที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๒๐} มาตรา ๒๐ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอาจจัดการศึกษาในสาขาวิชาใดนอกสถานที่ตั้งได้ รูปแบบ วิธีการจัด การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๐^{๒๑} กำหนดคุณสมบัติ กรรมการสภาสถาบันต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ในขณะที่สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนให้ความสำคัญต่อผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนในการเข้ามาเป็นกรรมการสภาสถาบัน จึงทำให้เป็นข้อจำกัดทางกฎหมายอีกประการหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย ได้ศึกษาพัฒนาการของการบริหารอุดมศึกษาไทย^{๒๒} พบว่าการอุดมศึกษาของไทยยังขาดการริเริ่มเพื่อให้เกิดนวัตกรรมทางอุดมศึกษา โดยงานศึกษาดังกล่าว มีข้อเสนอให้มีการวางยุทธศาสตร์ในการจำแนกสถาบันอุดมศึกษาออกตามภารกิจหลักเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาด้านวิจัย กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตกำลังคนเฉพาะทาง กลุ่มสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้มีการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่มอย่างเหมาะสม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการอุดมศึกษา (กกอ.) และสถาบันคลังสมองของชาติได้กำหนดกรอบอุดมศึกษา ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๖๕) เป็นแผนระยะยาว ๑๕ ปี โดยเมื่อสิ้นสุดแผนในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีเป้าหมาย คือ การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพอุดมศึกษา ในการสร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทยโดยใช้กลไกของธรรมาภิบาลการเงิน การกำกับมาตรฐาน และเครือข่ายอุดมศึกษา บนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ให้มีความหลากหลายและมีระบบการบริหารจัดการเป็นเอกภาพ โดยจะพัฒนาการจัดสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ (๑) กลุ่มวิทยาลัยชุมชน (๒) กลุ่มมหาวิทยาลัยสี่ปีและมหาวิทยาลัยศิลปศาสตร์ (๓) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง (Specialized University) มหาวิทยาลัย Comprehensive และ (๔) กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย อย่างไรก็ตาม กลุ่มวิทยาลัยชุมชน นั้นเป็นระดับการศึกษาอนุปริญญาที่มีพันธกิจและบทบาทต่อสังคมในการส่งเสริม สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาที่ยั่งยืน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ดังนั้นเพื่อให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนจัดการศึกษาตามแนวทางของสถาบันการเรียนรู้ เพื่อปวงชนให้เป็นการศึกษาทางเลือกในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง และสามารถพัฒนาการเรียนรู้อย่างยั่งยืนและตลอดชีวิต จึงเสนอให้มี

๑. ร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.

๒. ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

^{๒๑} พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๐ กรรมการสภาสถาบันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีสัญชาติไทย

กรรมการสภาสถาบันต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีและต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภาสถาบันตามมาตรา ๒๘ (๓) หรือ (๔) ได้ แต่ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคสอง

^{๒๒} ดูเชิงอรรถที่ ๘ และ ๙.

๓. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

เพื่อพัฒนาเป็นกฎหมายส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีหลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการดำเนินการที่บูรณาการกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพทำงานอยู่ในชุมชน พึ่งตนเองได้ และเป็นผู้นำการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

๓.๑ สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. มีเนื้อหา สรุปได้ดังนี้

๑. เหตุผล

สังคมมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ความรู้อันเป็นสากล ความรู้ของชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยที่การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือภาคเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพด้านการศึกษาที่มีการรับรอง ค้ำครอง และส่งเสริม ตลอดจนกำหนดเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านการศึกษา นั้น รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา ในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา และภาคเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกัน

การอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง พึ่งตนเอง อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี โดยยึดหลักการให้คุณค่ากับทุนวัฒนธรรมชุมชน และหลักประชาธิปไตย บูรณาการ สร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ตลอดจนสร้างสรรค์ให้ชุมชนท้องถิ่นมีพลังทางปัญญาในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุดมศึกษา มิได้มีปรัชญาและแนวคิดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ทำให้มีข้อจำกัดในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๓. หลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๖)

ร่างพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมและสนับสนุนภาคเอกชนให้เข้ามาจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมจะมี

หลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการดำเนินการแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้

๓.๑ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นสถานศึกษาเอกชนที่ให้การศึกษาระดับปริญญา มีหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ การเชื่อมโยง ผสมผสานการจัดการอุดมศึกษาและความร่วมมือในการพัฒนาระหว่างผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จักตัวเอง พึ่งตนเองได้ และมีศักยภาพในการจัดการความรู้ที่มีอยู่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้อันเป็นสากล สร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (ร่างมาตรา ๕)

๓.๒ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้

(๑) การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น ทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

(๒) สร้างให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นผู้นำทางปัญญาให้ชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ และเครือข่ายทางเศรษฐกิจสังคมของชุมชนท้องถิ่น

(๓) ส่งเสริมการสร้างความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น

(๔) ส่งเสริมการบูรณาการการศึกษาที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ชุมชนท้องถิ่น และภาคส่วนอื่นของสังคมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(๕) ส่งเสริมและพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น

๓.๓ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีลักษณะการดำเนินการ ดังนี้ (ร่างมาตรา ๗)

(๑) จัดหลักสูตรการเรียนการสอนโดยเน้นการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับวิถีชุมชนท้องถิ่น

(๒) จัดให้มีพื้นที่การศึกษาเรียนรู้ โดยชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ เชื่อมโยงภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล

(๓) จัดให้มีพื้นที่การศึกษาเรียนรู้ โดยชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ เชื่อมโยงภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล

(๔) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้ที่หลากหลาย และสร้างทักษะการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ด้วยตนเอง

(๕) จัดการศึกษาโดยความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น และทุกภาคส่วนในสังคม

๔. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๘)

คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีอำนาจออกและเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแย่งงานนโยบายและงานบริหารออกจากกัน โดยให้อำนาจบริหารแก่คณะกรรมการฯ และลดขั้นตอนการขออนุญาตให้สิ้นสุดที่คณะกรรมการฯ

ผู้ขอใบอนุญาตต้องเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินงานและมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

๕. คณะกรรมการ และสำนักงานเลขานุการ

๕.๑ คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม มีอำนาจและหน้าที่เสนอแนะนโยบาย กำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๒)

(๑) อนุมัติและเพิกถอนใบอนุญาต

(๒) ให้ความเห็นชอบในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

(๓) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวนเงินที่รัฐอุดหนุนให้ต่อรายหัวนักศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบัน

(๔) รับรองวิทยฐานะสถาบันตามมาตรฐานที่กฎกระทรวงกำหนด ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับคำขอ

(๕) ออกระเบียบและข้อบังคับเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการของสถาบันเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของบุคคลทั่วไป ในการนี้จะระบุชื่อสถาบันด้วยก็ได้

(๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

๕.๒ ให้มีสำนักส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เป็นหน่วยงานทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๖)

การตั้งสำนักส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมในสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา เพื่อให้มีหน่วยงานเฉพาะที่ดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

๖. สภาสถาบัน (ร่างมาตรา ๒๘)

สภาสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม มีองค์ประกอบกรรมการ ดังนี้

- (๑) นายกสภาสถาบัน มาจากการเสนอชื่อของผู้ได้รับใบอนุญาต
- (๒) อธิการบดี เป็นกรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง
- (๓) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นมาจากการเสนอชื่อของผู้รับใบอนุญาต จำนวนไม่เกินสามคน
- (๔) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา หรือ ด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบันมาจากการเสนอชื่อของผู้รับใบอนุญาต จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ทั้งนี้ให้มีความจรรยาบรรณอย่างน้อยหนึ่งคน
- (๕) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการเห็นชอบ จำนวนไม่เกินสามคน

๗. คุณสมบัติกรรมการสภาสถาบัน (ร่างมาตรา ๓๐)

กรรมการสภาสถาบันต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี เว้นแต่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องหรือในศีลธรรมอันดี

เป็นการกำหนดคุณสมบัติของกรรมการสภาสถาบันเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ ลักษณะการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมที่มุ่งการจัดการศึกษาอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

๘. การประกันคุณภาพและการประเมิน (ร่างมาตรา ๕๕ และร่างมาตรา ๕๖)

ให้สถาบันจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน และให้สถาบันจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการของสถาบัน โดยผู้ประเมินผลการดำเนินการต้องเป็นผู้ที่ซึ่งสภาสถาบันแต่งตั้งจากผู้ที่ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานในสถาบัน

๙. การอุดหนุนและส่งเสริมจากรัฐ (ร่างมาตรา ๗๒)

รัฐอุดหนุนและส่งเสริมสถาบันดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนซึ่งรัฐจัดสรรให้ต่อรายหัวนักศึกษาเป็นรายปี
- (๒) เงินอุดหนุนซึ่งรัฐจัดสรรให้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการชุมชนและท้องถิ่น และทุนการศึกษาของนักศึกษาและคณาจารย์

(๓) ให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐไปปฏิบัติงานในสถาบัน โดยได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๔) ยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภทครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา และการวิจัยโดยการรับรองของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

(๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันในด้านการจัดการเรียนการสอน พื้นที่เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และด้านอื่น ๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน หรือหน่วยงานรัฐ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

๑๐. การกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (หมวด ๑๐)

คณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเพื่อให้ดำเนินการตามหลักการและวัตถุประสงค์ เช่น ในกรณีที่มีเหตุที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมไม่สามารถดำเนินงานและอาจส่งผลกระทบต่อนักศึกษา เช่น ไม่มีทุนเพียงพอจะดำเนินการต่อไป ฐานะการเงินไม่มั่นคง มีการหยุดการสอนอันมิใช่เป็นการหยุด เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการจัดการเรียนการสอนหรือการดำเนินการของสถาบันอย่างร้ายแรง

คณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีอำนาจสั่งให้สถาบันอยู่ในความควบคุมของสำนักงาน และให้แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมสถาบันฯ เพื่อเข้ามามีตรวจสอบและดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

๑๑. การเลิกและการโอนกิจการ (หมวด ๑๑)

บทบัญญัติในหมวดนี้กำหนดขั้นตอนและวิธีการ หากผู้ขอใบอนุญาตจะเลิกกิจการ หรือโอนใบอนุญาต

๑๒. บทเฉพาะกาล

ในวาระเริ่มแรกให้คณะกรรมการอุดมศึกษาดำเนินการให้มีการแต่งตั้งหรือเลือกกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งมีหลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการดำเนินการสอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ และประสงค์ที่จะขอรับใบอนุญาตเพื่อดำเนินกิจการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แจ้งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันคณะกรรมการได้รับการแต่งตั้งให้ถือว่าได้รับใบอนุญาต

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย จึงขอเสนอข้อเสนอทางวิชาการต่อคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. เพื่อประกอบการพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(ร่าง) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. ..

บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ

(ร่าง) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.

.....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.

เหตุผล

สังคมมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ความรู้อันเป็นสากล ความรู้ของชุมชนท้องถิ่น และกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยที่การจัดการศึกษาอบรมของ องค์กรวิชาชีพหรือภาคเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพด้านการศึกษาที่มีการรับรอง ค้ำครอง และส่งเสริม ตลอดจนกำหนด เป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านศึกษานั้น รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา ในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน การกระจายอำนาจเพื่อให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา และภาคเอกชน จัดและมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกัน

การอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนา คุณภาพชีวิตตนเอง พึ่งตนเอง อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี โดยยึดหลักการให้คุณค่ากับทุนวัฒนธรรมชุมชน และหลัก ประชาธิปไตย บูรณาการ สร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาเพื่อชีวิต และสังคม ตลอดจนสร้างสรรค์ให้ชุมชนท้องถิ่นมีพลังทางปัญญาในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการ สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุดมศึกษา มิได้มีปรัชญาและแนวคิดการศึกษา เพื่อชีวิตและสังคม ทำให้มีข้อจำกัดในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ร่าง)

พระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ... ประกอบกับมาตรา ... ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ชุมชนท้องถิ่น” หมายความว่า กลุ่มบุคคลที่มีวิถีชีวิตซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ในทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีสำนึกร่วมในจารีตประเพณี การจัดการผลประโยชน์ และมีระบบ บริหารจัดการ ในการดำรงชีวิตร่วมกันในพื้นที่หรือท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงองค์กรชุมชน และองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

“สภาสถาบัน” หมายความว่า สภาสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

“ผู้ปฏิบัติงานในสถาบัน” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้ขอจัดตั้งและได้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ ชีวิตและสังคม และหมายความรวมถึงผู้รับโอนใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม^{๒๓}

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

“คณาจารย์” หมายความว่า ศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ อาจารย์ และอาจารย์พิเศษ ซึ่งทำหน้าที่ หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

“นักศึกษา” หมายความว่า ผู้ซึ่งเข้ารับการศึกษานในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

“การจัดกระบวนการเรียนรู้” หมายความว่า การกระทำใด ๆ อย่างมีแผนเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสามารถปฏิบัติตามแนวคิดแนวปฏิบัติเหล่านั้น ทั้งด้านการพัฒนาชีวิตและสังคม และสร้างความรู้ใหม่จากการปฏิบัติ รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ขึ้น

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“กระทรวง” หมายความว่า กระทรวงศึกษาธิการ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

^{๒๓} สำนักงานส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม จะเป็น หน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้บังคับใช้ได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ สถาบันเป็นสถานศึกษาเอกชนที่ให้การศึกษาระดับปริญญา มีหลักการ ดังนี้

หลักการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ การเชื่อมโยง ผสมผสานการจัดการอุดมศึกษาและความร่วมมือในการพัฒนาระหว่างผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จักตัวเอง พึ่งตนเองได้ และมีศักยภาพในการจัดการความรู้ที่มีอยู่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้อันเป็นสากล สร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

มาตรา ๖ สถาบันมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้

(๑) การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น ทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

(๒) สร้างให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นผู้นำทางปัญญาให้ชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ และเครือข่ายทางเศรษฐกิจสังคมของชุมชนท้องถิ่น

(๓) ส่งเสริมการสร้างความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น

(๔) ส่งเสริมการบูรณาการการศึกษาที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ชุมชนท้องถิ่น และภาคส่วนอื่นของสังคมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(๕) ส่งเสริมและพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น

มาตรา ๗ สถาบันมีลักษณะการดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดหลักสูตรการเรียนการสอนโดยเน้นการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับวิถีชุมชนท้องถิ่น

(๒) จัดให้มีพื้นที่การศึกษาเรียนรู้ โดยชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ เชื่อมโยงภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล

(๓) จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการวิจัยและพัฒนา และการบริการสังคม ร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือด้านอื่น ๆ

(๔) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้ที่หลากหลาย และสร้างทักษะการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ด้วยตนเอง

(๕) จัดการศึกษาโดยความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น และทุกภาคส่วนในสังคม

หมวด ๒

การจัดตั้งสถาบัน

มาตรา ๘ การจัดตั้งสถาบันให้เป็นไปตาม มาตรา ๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๗ และต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

ผู้ขอใบอนุญาตต้องเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินงานและมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๙ ในการขอรับใบอนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเสนอโครงการจัดตั้ง ข้อกำหนดและสาขาวิชาที่จะเปิดสอนมาพร้อมกับคำขอ

ข้อกำหนดของสถาบันตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อสถาบัน
- (๒) นิติบุคคลผู้ขอรับใบอนุญาต และคณะกรรมการดำเนินการ
- (๓) หลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการดำเนินการ
- (๔) ที่ตั้ง
- (๕) ทุนจากผู้ขอรับใบอนุญาตและโครงการใช้จ่าย
- (๖) ตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์
- (๗) ครุวิทยฐานะและเข็มวิทยฐานะ
- (๘) โครงการจัดการศึกษาและอุปกรณ์หลักในการจัดการศึกษา
- (๙) โครงการจัดหาและแผนพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่
- (๑๐) หลักสูตร การสอน และการวัดผลการศึกษา

(๑๑) พื้นที่การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ

(๑๒) อัตราค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

(๑๓) วิธีรับนักศึกษาและให้นักศึกษาพ้นสภาพ

(๑๔) การแต่งกายของนักศึกษา

(๑๕) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ การกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าสอน ค่าชดเชย ค่าตอบแทน หลักเกณฑ์การจ้างและเลิกจ้าง และสวัสดิการของผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ช่วย อาจารย์และเจ้าหน้าที่

(๑๖) รายการอื่นตามที่กฎกระทรวงกำหนด

การแก้ไขข้อกำหนดของสถาบันตามวรรคสองต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ เว้นแต่ (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) และ (๑๖) ให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน และต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สภาสถาบันให้ความเห็นชอบ

มาตรา ๑๐ เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ให้สถาบันเป็นนิติบุคคลนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต และให้ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้แทนของสถาบันนั้นจนกว่าจะมีการแต่งตั้งอธิการบดี

มาตรา ๑๑ การเปลี่ยนชื่อสถาบันซึ่งได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๙ แล้ว ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการ

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ การอนุญาต การเพิกถอนการอนุญาต และการเปลี่ยนชื่อ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๓ เมื่อได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙ แล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการโอนทรัพย์สินซึ่งเป็นทุนในการจัดตั้งให้สถาบันภายในเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๑๔ การโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่สถาบันตามมาตรา ๑๓ และการบริจาคอสังหาริมทรัพย์ให้แก่สถาบัน ให้ได้รับการยกเว้นภาษีอากร กรณีโอนอสังหาริมทรัพย์โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร และได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๑๕ ชื่อสถาบันต้องใช้ภาษาไทยและต้องใช้คำว่า สถาบัน นำหน้าชื่อ ชื่อสถาบันจะใช้อักษรต่างประเทศด้วยก็ได้

มาตรา ๑๖ สถาบันต้องจัดให้มีพื้นที่การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น และเป็นไปตามหลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการดำเนินการตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๗

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่สถาบันตามพระราชบัญญัตินี้ ใช้คำว่า “สถาบัน” หรือคำในภาษาต่างประเทศที่มีความหมายอย่างเดียวกันประกอบชื่อในดวงตรา ป้ายชื่อ ข้อบังคับ ระเบียบ จดหมาย เอกสาร หรือสื่ออย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อได้ว่าเป็นสถาบันตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ กิจการของสถาบันไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ทั้งนี้ ผู้ปฏิบัติงานของสถาบันต้องได้รับผลประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

การคุ้มครองการทำงาน และผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบัน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๓

คณะกรรมการ

มาตรา ๑๙ ให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม^{๒๔} ประกอบด้วย

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็น ประธานกรรมการ
 - (๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกรรมการเลือกจากผู้ซึ่งมีคุณวุฒิตาม (๔) เป็นรองประธานกรรมการ
 - (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงาน
ประมาณ
 - (๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จากผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
ด้านการอุดมศึกษา จำนวนสามคน
 - (๕) ผู้แทนชุมชนท้องถิ่น จำนวนสามคน
 - (๖) ผู้แทนจากสถาบัน จำนวนสามคน มาจากการคัดเลือกจากที่ประชุมอธิการบดี
- ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่สำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
สองคน

การกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) และกรรมการผู้แทน
ชุมชนท้องถิ่น ตาม (๕) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๔) และ (๕) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่
ได้รับการแต่งตั้งและอาจได้รับเลือกหรือแต่งตั้งอีกได้แต่ไม่เกิดสองวาระติดต่อกัน

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการที่ได้
รับเลือกหรือแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการคนใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดวาระของกรรมการคนเดิม ให้
ดำเนินการคัดเลือกกรรมการใหม่เป็นการล่วงหน้าตามสมควร

^{๒๔} แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖
เพื่อให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

มาตรา ๒๑ นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (๖) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือทุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๒๒ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- (๑) อนุมัติและเพิกถอนใบอนุญาต
- (๒) ให้ความเห็นชอบในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
- (๓) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวนเงินที่รัฐอุดหนุนให้ต่อรายหัวนักศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบัน
- (๔) รับรองวิทยฐานะสถาบันตามมาตรฐานที่กฎกระทรวงกำหนด ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ
- (๕) ออกระเบียบและข้อบังคับเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (๖) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการของสถาบันเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของบุคคลทั่วไป ในการนี้จะระบุชื่อสถาบันด้วยก็ได้
- (๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๓ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเป็นเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นการชี้ขาด

มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ และมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการอื่น หรือ คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ โดยให้รายงานการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

การประชุมของคณะกรรมการอื่น หรือคณะอนุกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการ คณะกรรมการอื่น และคณะอนุกรรมการ มีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือแจ้งให้บุคคลใด ๆ ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นแก่การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

หมวด ๔

สำนักงาน

มาตรา ๒๖ ให้มีสำนักส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เป็นหน่วยงานภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติ^{๒๕}

ให้มีผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นผู้บังคับบัญชา

มาตรา ๒๗ สำนักส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำข้อเสนอนโยบาย มาตรฐาน การประกันคุณภาพ และแผนพัฒนาการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

(๒) จัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้ง การจัดสรรงบประมาณอุดหนุน

(๓) สนับสนุนด้านวิชาการ การวิจัยและพัฒนาเพื่อประกันคุณภาพการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศด้านการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

^{๒๕} แก้ไข กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๖.

- (๔) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม
- (๕) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม
- (๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๕

สภาสถาบันและการดำเนินการ

มาตรา ๒๘ ให้สภาสถาบันในสถาบันแต่ละแห่งประกอบด้วย

- (๑) นายกสภาสถาบัน ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ
- (๒) อธิการบดี เป็นกรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง
- (๓) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นซึ่งผู้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ จำนวนไม่เกินสามคน
- (๔) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบันซึ่งผู้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ทั้งนี้ให้มี คณาจารย์ประจำอย่างน้อยหนึ่งคน
- (๕) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการเห็นชอบ จำนวนไม่เกินสามคน

ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งนายกสภาสถาบันตาม (๑) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๓) (๔) และ (๕)

ให้สภาสถาบันเลือกกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งเป็นอุปนายกสภาสถาบันเพื่อทำหน้าที่แทนนายกสภาสถาบัน เมื่อนายกสภาสถาบันไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบัน และในกรณีที่อุปนายกสภาสถาบันไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งอุปนายกสภาสถาบัน ให้สภาสถาบันเลือกกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งทำหน้าที่แทนนายกสภาสถาบัน

ให้สภาสถาบันแต่งตั้งผู้บริหารของสถาบันคนหนึ่งเป็นเลขานุการโดยคำแนะนำของอธิการบดี

มาตรา ๒๙ เมื่อรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการสภาสถาบันตามมาตรา ๒๘ (๑) และกรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๘ (๓) (๔) และ (๕) แล้ว ให้นายกสภาสถาบันจัดให้มีการประชุมกรรมการสภาสถาบันเพื่อแต่งตั้งอธิการบดี

การประชุมกรรมการสภาสถาบันครั้งแรกให้ดำเนินการภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่สถาบันได้รับแจ้งคำสั่งแต่งตั้งนายกสภาสถาบัน กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการสภาสถาบันตามมาตรา ๒๘

มาตรา ๓๐ กรรมการสภาสถาบันต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี เว้นแต่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามมาตรา ๒๘ (๓) และต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องหรือในศีลธรรมอันดี

มาตรา ๓๑ นายกสภาสถาบันและกรรมการสภาสถาบันตามมาตรา ๒๘ (๓) (๔) และ (๕) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๓๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๓๑ นายกสภาสถาบันและกรรมการสภาสถาบันตามมาตรา ๒๘ (๓) (๔) หรือ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (๖) รัฐมนตรีสั่งให้ออกเพราะขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๙ หรือบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการสภาสถาบันพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการสภาสถาบันขึ้นใหม่ ให้กรรมการสภาสถาบันซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการสภาสถาบันขึ้นใหม่

เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการคนใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดวาระของกรรมการคนเดิมให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการใหม่เป็นการล่วงหน้าตามสมควร

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่นายกสภาสถาบันไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อุปนายกสภาสถาบันปฏิบัติหน้าที่แทน

กรณีที่ไม่มีอุปนายกสภาสถาบัน หรือไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกสภาสถาบันตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้สภาสถาบันแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๒ ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกสภาสถาบัน

ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกสภาสถาบันมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับนายกสภาสถาบันทุกประการ

มาตรา ๓๔ ให้นายกสภาสถาบันเป็นผู้เรียกประชุมกรรมการสภาสถาบัน

การประชุมกรรมการสภาสถาบันต้องมีกรรมการสภาสถาบันมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสภาสถาบันทั้งหมด

ให้นายกสภาสถาบันเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่นายกสภาสถาบันไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อุปนายกสภาสถาบันทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้านายกสภาสถาบันและอุปนายกสภาสถาบันไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการสภาสถาบันซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการสภาสถาบันคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการสภาสถาบันคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้มีการประชุมกรรมการสภาสถาบันอย่างน้อยปีละสี่ครั้ง

มาตรา ๓๕ สภาสถาบันมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบัน อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (๑) อนุมัติแผนพัฒนาของสถาบัน
- (๒) ออกข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถาบัน
- (๓) จัดสรรทุนออกเป็นกองทุนประเภทต่าง ๆ และออกข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของกองทุน
- (๔) อนุมัติแผนการเงิน งบดุล งบการเงินประจำปีของกองทุนประเภทต่าง ๆ
- (๕) อนุมัติการโอนเงินของกองทุนประเภทหนึ่งไปเป็นของกองทุนอีกประเภทหนึ่ง
- (๖) อนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร
- (๗) อนุมัติการรับนักศึกษา การให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา หรือ ประกาศนียบัตรบัณฑิต
- (๘) อนุมัติการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์

- (๙) อนุมัติการจัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกส่วนงานภายใน
- (๑๐) อนุมัติความร่วมมือทางวิชาการหรือความร่วมมือด้านอื่นกับสถาบันการศึกษาหรือบุคคลใด
- (๑๑) อนุมัติการลงทุนหรือร่วมลงทุนกับนิติบุคคลหรือหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับกิจการของสถาบันหรือนำผลการค้นคว้าวิจัยไปเผยแพร่หรือหาประโยชน์เพื่อเป็นรายได้ของสถาบัน
- (๑๒) สนับสนุนให้สถาบันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยระดมทรัพยากรบุคคลจากในประเทศและต่างประเทศ การนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพบัณฑิต
- (๑๓) อนุมัติการรับหรือการเข้าสมทบกับสถาบันการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ
- (๑๔) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการแก้ไขข้อกำหนดตามมาตรา ๙ วรรคสาม
- (๑๕) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ
- (๑๖) แต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี และศาสตราจารย์เกียรติคุณ
- (๑๗) ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี และผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า
- (๑๘) ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และตำแหน่งทางวิชาการอื่น
- (๑๙) พิจารณาและวินิจฉัยเกี่ยวกับการอุทธรณ์ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ในสถาบัน
- (๒๐) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาหรือให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาผู้ด้อยโอกาสและบุคคลผู้มีความสามารถพิเศษ
- (๒๑) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของสถาบัน เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการ ประโยชน์เกื้อกูลอื่น วินัย หลักเกณฑ์การจ้าง และการเลิกจ้างของผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่
- (๒๒) พัฒนาความสามารถของคณาจารย์และบุคลากรของสถาบันเพื่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น สังคม และประเทศ
- (๒๓) ส่งเสริมการวิจัย การบริการทางวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำไปพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของชุมชน
- (๒๔) ให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถาบัน โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพสถาบันตามข้อบังคับของสถาบัน

(๒๕) กำหนดแนวทางเพื่อให้เกิดการศึกษา การวิจัย และการฝึกอบรมของสถาบันเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

(๒๖) เสนอรายงานการดำเนินงานประจำปีของสถาบันต่อคณะกรรมการ

(๒๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถาบันตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ สภาสถาบันจะแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการของสถาบันเพื่อให้กระทำการใดๆ ตามที่มอบหมายก็ได้ และเมื่อได้ดำเนินการประการใดแล้ว ให้รายงานให้สภาสถาบันทราบ ทั้งนี้ในเรื่องการประชุมให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๓๔ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๓๗ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบัน ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่งสภาสถาบันแต่งตั้งจากกรรมการสภาสถาบัน

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน จำนวนไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินสิบสองคน

ให้อธิการบดีแต่งตั้งคณาจารย์ในสถาบันคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ประจำสถาบัน ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๘ กรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบันตามมาตรา ๓๗ มีวาระการดำรงตำแหน่งสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

การแต่งตั้งกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบัน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ และการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบันเมื่อดำรงตำแหน่งครบวาระให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๓๒ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบันมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) พิจารณาเสนอชื่อผู้ขอ ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ในสถาบัน

(๒) พิจารณาเทียบตำแหน่งทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาอื่นเข้าสู่ระบบของสถาบัน

การประชุมและการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบัน ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๔๐ ให้สถาบันมีอธิการบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานบริหารของสถาบัน และจะมีรองอธิการบดีคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่อธิการบดีมอบหมาย

รองอธิการบดีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับอธิการบดี และให้อธิการบดีเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดีโดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน

เมื่ออธิการบดีพ้นจากตำแหน่งให้อธิการบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

มาตรา ๔๑ ให้สภาสถาบันแต่งตั้งอธิการบดีจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ และแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันแต่งตั้ง

มาตรา ๔๒ อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโทหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี หรือสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๒) มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นไม่น้อยกว่าห้าปี

มาตรา ๔๓ อธิการบดีต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๓) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือเพราะประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๔) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๕) เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

มาตรา ๔๔ ในกรณีที่อธิการบดีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองอธิการบดีปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้ามีรองอธิการบดีหลายคน ให้รองอธิการบดีซึ่งอธิการบดีมอบหมายปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าอธิการบดีมิได้มอบหมายให้รองอธิการบดีซึ่งมีความอาวุโสสูงสุดปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่ไม่มีอธิการบดี หรือไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้สภาสถาบันแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๑ ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดี

ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับอธิการบดีทุกประการ

มาตรา ๔๕ อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้แทนของสถาบันในกิจการทั่วไป

(๒) ควบคุมดูแลกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบัน รวมทั้งนโยบายและมติของสภาสถาบัน

(๓) จัดให้มีระบบบริหารตามข้อบังคับของสถาบัน

(๔) แต่งตั้งและถอดถอนตำแหน่งทางวิชาการตามมาตรา ๔๗ (๒) (๓) และ (๕) โดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน

(๕) แต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์ อาจารย์พิเศษ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบัน

(๖) ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบัน

(๗) จัดทำทะเบียนคณาจารย์ประจำ ผู้ช่วยอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

(๘) ควบคุมการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถาบัน ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน และมติของสภาสถาบัน

(๙) จัดทำและเสนอรายงานประจำปี งบการเงินประจำปี และรายงานอื่น ๆ ต่อสภาสถาบันตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(๑๐) รักษาวินัยของนักศึกษา

(๑๑) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบัน หน้าที่ที่สภาสถาบันมอบหมาย และหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๖ เมื่ออธิการบดีพ้นจากตำแหน่ง ให้สภาสถาบันแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๔๗ คณาจารย์ของสถาบันมีตำแหน่งทางวิชาการดังต่อไปนี้

- (๑) ศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์พิเศษ
- (๒) รองศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์พิเศษ
- (๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ
- (๔) อาจารย์หรืออาจารย์พิเศษ
- (๕) ตำแหน่งทางวิชาการตามที่เรียกชื่ออย่างอื่น ตามที่สภาสถาบันกำหนด โดยทำเป็นข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๔๘ คณาจารย์ประจำต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือ มีความรู้ความชำนาญพิเศษในวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือมีความรู้ ความชำนาญพิเศษในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
- (๒) ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- (๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๔๙ ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

ตำแหน่งทางวิชาการตามมาตรา ๔๗ (๒) (๓) และ (๕) นั้น ให้อธิการบดีแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสภาสถาบัน

อาจารย์และอาจารย์พิเศษ ตามมาตรา ๔๗ (๔) นั้น ให้อธิการบดีแต่งตั้ง

ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษนั้น ให้แต่งตั้งจากผู้ซึ่งมิได้เป็นคณาจารย์ประจำของสถาบัน

มาตรา ๕๐ นอกจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณาจารย์ และการพ้นจากตำแหน่งคณาจารย์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๕๑ ศาสตราจารย์ซึ่งมีความรู้ ความสามารถและความชำนาญเป็นพิเศษและพ้นจากตำแหน่งไปโดยไม่มีความผิด สภาสถาบันอาจแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณ ในสาขาวิชาที่ศาสตราจารย์นั้นมีความเชี่ยวชาญเพื่อเป็นเกียรติยศได้

คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

ในกรณีที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ หรือแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ให้ผู้นั้นมีสิทธิใช้ชื่อตามที่ได้รับแต่งตั้งแล้วแต่กรณี เป็นคำนำหน้านามเพื่อแสดงวิทยฐานะได้

การใช้คำนำหน้านามตามวรรคหนึ่ง ถ้าใช้อักษรย่อให้ใช้ดังนี้

ศาสตราจารย์ ใช้อักษรย่อ ศ.

ศาสตราจารย์พิเศษ ใช้อักษรย่อ ศ.(พิเศษ)

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ใช้อักษรย่อ ศ.(เกียรติคุณ)

รองศาสตราจารย์ ใช้อักษรย่อ รศ.

รองศาสตราจารย์พิเศษ ใช้อักษรย่อ รศ.(พิเศษ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ใช้อักษรย่อ ผศ.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ใช้อักษรย่อ ผศ.(พิเศษ)

มาตรา ๕๒ เมื่ออธิการบดีแต่งตั้งผู้ใดให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในสถาบัน ตามมาตรา ๔๗ (๒) (๓) และ (๕) ให้อธิการบดีแจ้งให้สำนักงานทราบภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันแต่งตั้ง

มาตรา ๕๓ บุคคลใดจะเป็นคณาจารย์ประจำในสถาบันใด ๆ เกินหนึ่งแห่งไม่ได้

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่มีความจำเป็น สถาบันอาจมีผู้ช่วยอาจารย์ได้

ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยอาจารย์ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อกำหนดของสถาบัน

หมวด ๖

การประกันคุณภาพและการประเมิน

มาตรา ๕๕ ให้สถาบันจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๕๖ ให้สถาบันจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการของสถาบัน โดยผู้ประเมินซึ่งสภาสถาบันแต่งตั้งจากผู้ที่ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานในสถาบัน แล้วรายงานสภาสถาบันและประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป และให้มีการประเมินผลการดำเนินการของสถาบันทุกสี่ปี

การประเมินผลการดำเนินการของสถาบันตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยให้ใช้หลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการดำเนินการของสถาบันตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๗ เป็นเกณฑ์การประเมิน

ให้มีการประเมินหลักสูตรการศึกษา การเรียนการสอน และการวัดผลตามหลักสูตร ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และระยะเวลาที่สภาสถาบันกำหนด

หมวด ๗

ปริญญาและวิทยฐานะ

มาตรา ๕๗ ปริญญามี ๓ ชั้น คือ

ปริญญาเอก เรียกว่า ดุษฎีบัณฑิต ใช้อักษรย่อ ด.

ปริญญาโท เรียกว่า มหาบัณฑิต ใช้อักษรย่อ ม.

ปริญญาตรี เรียกว่า บัณฑิต ใช้อักษรย่อ บ.

สถาบันจะทำการสอนเพื่อให้ปริญญาชั้นใด และในสาขาวิชาใดได้เมื่อคณะกรรมการได้รับรองวิทยฐานะ สถาบันนั้นแล้ว ทั้งนี้ให้คณะกรรมการให้ความเห็นชอบภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่รับคำร้อง

การขอให้รับรองและการรับรองวิทยฐานะสถาบันให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๘ สถาบันมีอำนาจให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาหรือประกาศนียบัตรบัณฑิตในสาขาวิชาที่มีการศึกษาในสถาบันได้

การกำหนดให้สาขาวิชาใดมีปริญญาชั้นใด และจะให้ใช้อักษรย่อสำหรับสาขาวิชานั้นอย่างไร ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๙ สถาบันอาจออกข้อบังคับกำหนดให้สถาบันมีประกาศนียบัตร อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิตได้ดังต่อไปนี้

(๑) ประกาศนียบัตร ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาเฉพาะวิชา

(๒) อนุปริญญา ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งก่อนถึงชั้นได้รับปริญญาตรี หรือผู้ที่สอบไล่ได้ครบทุกลักษณะวิชาตามหลักสูตรปริญญาตรี แต่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) ประกาศนียบัตรบัณฑิต ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใดภายหลังที่ได้ปริญญาแล้ว

มาตรา ๖๐ สถาบันมีอำนาจให้ปริญญากิตติมศักดิ์แก่บุคคลซึ่งสภาสถาบันเห็นว่าทรงคุณวุฒิสมควรแก่ปริญญานั้น ๆ แต่จะให้ปริญญาดังกล่าวแก่กรรมการสภาสถาบัน คณาจารย์ประจำ หรือเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษานั้นไม่ได้

ชั้น สาขาของปริญญา และหลักเกณฑ์การให้ปริญญากิตติมศักดิ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๖๑ สถาบันอาจกำหนดให้มีครูวิทยฐานะและเชี่ยวชาญเป็นเครื่องหมายแสดงวิทยฐานะของผู้ได้รับประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา และประกาศนียบัตรบัณฑิต และอาจกำหนดให้มีครูประจำตำแหน่งกรรมการสภาสถาบัน ครูประจำตำแหน่งผู้บริหารและครูประจำตำแหน่งคณาจารย์ประจำของสถาบันได้

การกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และส่วนประกอบของครูวิทยฐานะ และเชี่ยวชาญ ครูประจำตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของสถาบัน

ครูวิทยฐานะ เก่งวิทยฐานะ และครูประจำตำแหน่งจะใช้ในโอกาสใดโดยมีเงื่อนไขอย่างไร ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

หมวด ๘

ทรัพย์สินและบัญชี

มาตรา ๖๒ ทุนของสถาบันประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในข้อกำหนดเมื่อจัดตั้ง รวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่นที่ได้มาในภายหลัง

ที่มาของทุนของสถาบันตามวรรคหนึ่ง ได้แก่

(๑) ทุนจากผู้รับใบอนุญาต ซึ่งประกอบด้วย เงินและทรัพย์สินอื่นที่ระบุในข้อกำหนดเมื่อจัดตั้งและที่จัดหาเพิ่มเติมในภายหลัง

(๒) ทุนจากการได้รับบริจาค ซึ่งประกอบด้วย เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้สถาบันโดยระบุเงื่อนไขให้ใช้ได้เฉพาะแต่ดอกผล

(๓) ทุนสะสม ซึ่งประกอบด้วย เงินและทรัพย์สินอื่นที่ได้มาจากผลดำเนินงานของสถาบันที่ผ่านมา

มาตรา ๖๓ ให้สถาบันจัดสรรทุนของสถาบันเป็นกองทุนประเภทต่าง ๆ ที่มีลักษณะและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (๑) กองทุนทั่วไป ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการทั่วไปของสถาบัน
- (๒) กองทุนทรัพย์สินถาวร ได้แก่ ทรัพย์สินถาวรทุกประเภทที่ใช้ในการดำเนินงานของสถาบันเป็นส่วนรวม รวมทั้งเงินที่จัดสรรไว้เพื่อจัดหาเพิ่มเติม ก่อสร้างและดัดแปลงทรัพย์สินถาวรของสถาบันให้ดีขึ้น แต่ไม่รวมถึงทรัพย์สินถาวรที่เป็นของกองทุนอื่นโดยเฉพาะ
- (๓) กองทุนการเรียนรู้ ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัย การคิดค้นนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา สนับสนุนพื้นที่เรียนรู้ ห้องสมุดและเทคโนโลยี
- (๔) กองทุนพัฒนาบุคลากรและสวัสดิการ ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ในการให้ทุนการศึกษาและการฝึกอบรม การให้สวัสดิการแก่คณาจารย์ประจำและเจ้าหน้าที่ของสถาบัน การให้ทุนแก่นักศึกษาและการจัดสวัสดิการอื่นที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และการช่วยเหลืออื่น ๆ แก่คณาจารย์ประจำเจ้าหน้าที่ของสถาบัน และนักศึกษาของสถาบัน ทั้งนี้ตามข้อกำหนดของสถาบัน
- (๕) กองทุนค่างานต้นหรือกองทุนอื่น ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อื่นตามที่สภาสถาบันกำหนดตามความจำเป็นและเหมาะสม

การบริหารกองทุนแต่ละประเภทนั้น ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๖๔ รายได้ของสถาบัน มีดังนี้

- (๑) เงินผลประโยชน์ ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของสถาบัน
- (๒) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้แก่สถาบันโดยไม่มีเงื่อนไขที่ระบุ ให้ใช้ได้เฉพาะแต่ดอกผล

(๓) เงินกู้

(๔) เงินอุดหนุนจากรัฐ

(๕) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนและจากทรัพย์สินของสถาบัน

(๖) รายได้และผลประโยชน์อย่างอื่น

รายได้ของสถาบันให้ถือเป็นรายได้ของกองทุนทั่วไป นอกจากรายได้ที่เกิดจากกองทุนใดโดยเฉพาะให้ถือเป็นรายได้ของกองทุนนั้น

การกู้เงินตาม (๓) ให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๖๕ สถาบันต้องดำเนินการเกี่ยวกับบรรดารายได้และทรัพย์สินของสถาบันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรา ๖ และตามวัตถุประสงค์ที่ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่สถาบันกำหนดไว้

มาตรา ๖๖ ทุกต้นปีการศึกษา สถาบันต้องจัดให้มีเงินในกองทุนประเภทต่าง ๆ เป็นจำนวนเพียงพอที่จะดำเนินงานได้ ถ้ากองทุนใดมีจำนวนเงินไม่เพียงพอให้ได้รับเพิ่มเติมจากกองทุนทั่วไป

ในกรณีที่เงินในกองทุนทั่วไปมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดหาเพิ่มเติมให้เพียงพอแก่การดำเนินงาน

มาตรา ๖๗ ให้สถาบันจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีสากลและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๖๘ เมื่อปรากฏว่ากองทุนทั่วไปมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายประจำปี ให้อธิการบดีเสนอสภาสถาบันดำเนินการดังนี้

(๑) ให้นำเงินรายได้ส่วนที่สูงกว่าค่าใช้จ่ายประจำปีในกองทุนทั่วไปโอนไปชดใช้กองทุนอื่นใดที่มียอดติดลบก่อน

(๒) ให้จัดสรรเงินส่วนที่เหลือจากที่โอนไปตาม (๑) ให้กองทุนประเภทต่าง ๆ รวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละหกสิบและจัดสรรผลประโยชน์ให้ผู้รับใบอนุญาตไม่เกินร้อยละสามสิบ โดยให้มียอดคงเหลืออยู่เป็นทุนดำเนินงานของกองทุนทั่วไปไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ

มาตรา ๖๙ ให้อธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำงบการเงินประจำปี ให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและเมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วให้อธิการบดีนำเสนอต่อสภาสถาบันเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

เมื่อสภาสถาบันได้อนุมัติงบการเงินประจำปีแล้ว ให้อธิการบดีส่งงบการเงินพร้อมรายงานการสอบบัญชีไปยังสำนักงานภายในกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

มาตรา ๗๐ ให้สภาสถาบันแต่งตั้งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีสถาบันประจำปีทุกปี

มาตรา ๗๑ ให้ผู้สอบบัญชีสถาบันมีอำนาจตรวจสอบบัญชี เอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ของสถาบันเพื่อการนี้ให้มีอำนาจสอบถามกรรมการสภาสถาบัน อธิการบดี หรือเจ้าหน้าที่ของสถาบัน และเรียกให้บุคคลดังกล่าวส่งสมุดบัญชี เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของสถาบันเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

หมวด ๙

การอุดหนุนและการส่งเสริม

มาตรา ๗๒ ให้รัฐอุดหนุนและส่งเสริมสถาบันดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนซึ่งรัฐจัดสรรให้ต่อรายหัวนักศึกษาเป็นรายปี^{๒๖}
- (๒) เงินอุดหนุนซึ่งรัฐจัดสรรให้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการชุมชนและท้องถิ่น และทุนการศึกษาของนักศึกษาและคณาจารย์
- (๓) ให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐไปปฏิบัติงานในสถาบัน โดยได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- (๔) ยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภทครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา และการวิจัยโดยการรับรองของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร
- (๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันในด้านการจัดการเรียนการสอน พื้นที่เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และด้านอื่น ๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน หรือหน่วยงานรัฐ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๑๐

การกำกับและควบคุม

มาตรา ๗๓ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาต กรรมการสภาสถาบัน อธิการบดี คณาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่ของสถาบันใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้

- (๑) ชื่อ ตรา สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายของสถาบันนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อบังคับของสถาบัน
- (๒) สถานที่ตั้งของสถาบันเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการอันไม่ควรแก่กิจการของสถาบัน

^{๒๖} คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่เสนอจำนวนเงินอุดหนุนรายหัวนักศึกษาต่อรัฐมนตรี

มาตรา ๗๔ เมื่อปรากฏว่าสถาบันใดดำเนินการไม่เป็นไปตาม ตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ และ มาตรา ๗ หรือ มาตรา ๘ (๘) โครงการจัดการศึกษาและอุปกรณ์หลักในการจัดการศึกษา ตามที่ได้รับใบอนุญาต ภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตให้คณะกรรมการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๗๕ การโฆษณาของสถาบันต้องไม่ใช่ข้อความอันเป็นเท็จหรือไม่ตรงกับข้อเท็จจริงตามที่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ตรงตามข้อกำหนดหรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม

ข้อความตามวรรคหนึ่งหมายความว่ารวมถึงการกระทำทำให้ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการโฆษณาใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๕ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

- (๑) ให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณา
- (๒) ห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา
- (๓) ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการนั้นในการโฆษณา
- (๔) ให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของประชาชนที่อาจเกิดขึ้นแล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่สถาบันใดไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตนั้น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่กระทำผิด

มาตรา ๗๗ ในกรณีที่สถาบันใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดหรือไม่ใช้คำว่าสถาบันเป็นอักษรไทยนำหน้าชื่อสถาบัน หรือใช้ชื่อสถาบันเป็นอักษรต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการเตือนเป็นหนังสือให้ปรับปรุงแก้ไขภายในเวลากำหนด

ถ้าหากสถาบันนั้นไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งการตามควรแก่กรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) สั่งให้ดรงับนักศึกษาในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งหรือทุกสาขาวิชา
- (๒) เพิกถอนการรับรองวิทยฐานะ
- (๓) เพิกถอนใบอนุญาต

การสั่งการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองไม่กระทบถึงการดำเนินคดีผู้กระทำการอันกฎหมายนั้น ๆ บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้

มาตรา ๗๘ สถาบันใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของสถาบัน หรือแก้ไขข้อกำหนดของสถาบันตาม มาตรา ๙ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ หรือเปิดดำเนินการ ในสาขาวิชาอื่นใดโดยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการ มีอำนาจสั่งการตามควรแก่กรณีอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง

การสั่งการตามวรรคหนึ่งไม่กระทบถึงการดำเนินคดีผู้กระทำการอันกฎหมายนั้น ๆ บัญญัติเป็น ความผิดและกำหนดโทษไว้

มาตรา ๗๙ เมื่อสถาบันใดมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ไม่มีทุนพอจะดำเนินการต่อไป หรือมีหนี้สินเกินทรัพย์สิน หรือมีฐานะการเงินไม่มั่นคง อันอาจเกิด ความเสียหายแก่สถาบัน

(๒) ผ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง เงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดหรือประกาศที่ออก หรือกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของสถาบัน หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง สั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อการจัดการเรียนการสอนหรือการดำเนินการของ สถาบันอย่างร้ายแรง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการซึ่งสั่งการตามมาตรา ๙๓ วรรคสอง

(๓) หยุดการสอนอันมิใช่เป็นการหยุดตามข้อกำหนดของสถาบัน

ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้สถาบันอยู่ในความควบคุมของสำนักงาน และให้แต่งตั้งคณะกรรมการ ควบคุมสถาบันขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย กรรมการไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคนทำหน้าที่แทน สภาสถาบัน และให้ประกาศคำสั่งควบคุมสถาบันในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีกำหนดเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าสามวัน

มาตรา ๘๐ เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งควบคุมสถาบันใดแล้ว ห้ามมิให้อธิการบดี คณาจารย์ประจำ และเจ้าหน้าที่ของสถาบันปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันนั้นต่อไป เว้นแต่จะได้มอบหมายจากคณะกรรมการควบคุม สถาบันจะได้มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

ในกรณีให้อธิการบดี คณาจารย์ประจำและเจ้าหน้าที่ของสถาบันได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่ง ให้จัดการอันสมควรเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสถาบัน ดูแลรักษาทรัพย์สินของสถาบันและส่งมอบ

ทรัพย์สินพร้อมด้วยสมุดบัญชี เอกสารและสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของสถาบันให้แก่คณะกรรมการควบคุมสถาบันภายในสี่สิบห้าวันนับแต่รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมสถาบันแล้ว

มาตรา ๘๑ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้ข้าราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติงานในสถาบันในระหว่างเวลาที่สถาบันอยู่ในความควบคุมของสำนักงานได้ตามความจำเป็น โดยให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการตามปกติ

มาตรา ๘๒ สถาบันอาจอุทธรณ์คำสั่งควบคุมต่อคณะกรรมการได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนคณะกรรมการจำนวนสองคน ผู้แทนสำนักงานจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนสถาบันอื่นจำนวนสามคน และผู้ทรงคุณวุฒิในปัญหาที่เกี่ยวข้องจำนวนสามคน เป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อชี้ขาดตามมติของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

มาตรา ๘๓ เมื่อคณะกรรมการควบคุมเห็นว่า สถาบันที่ถูกควบคุมสมควรจะดำเนินกิจการของตนเองได้ต่อไป หรือเมื่อผู้รับใบอนุญาตร้องขอจะดำเนินกิจการของตนต่อไปต่อคณะกรรมการควบคุมสถาบัน ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันรายงานให้คณะกรรมการทราบ ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควร ให้มีคำสั่งเลิกการควบคุมและประกาศคำสั่งเพิกถอนการควบคุมในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยและเว็บไซต์ของสำนักงานมีกำหนดเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน และให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันส่งมอบทรัพย์สินพร้อมด้วยสมุดบัญชี เอกสารและสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของสถาบันให้แก่สถาบันภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่งเลิกการควบคุม

มาตรา ๘๔ เมื่อคณะกรรมการควบคุมสถาบันเห็นว่า สถาบันที่ถูกควบคุมไม่อาจดำเนินกิจการต่อไปได้ หรือไม่ควรให้ดำเนินกิจการต่อไป และมีเหตุสมควรเพิกถอนใบอนุญาต ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา และคณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้

มาตรา ๘๕ เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ให้สถาบันส่งมอบเอกสารเกี่ยวกับผลการศึกษาของนักศึกษาทั้งหมดของสถาบันนั้น ให้แก่สำนักงานภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ออกหนังสือรับรองผลการศึกษาของนักศึกษาตามหลักฐานที่ได้รับมอบตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๘๖ เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ให้ถือว่าสถาบันดังกล่าวหมดสภาพการเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี และให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการชำระบัญชีบริษัทจำกัดมาใช้บังคับแก่การชำระบัญชีของสถาบันโดยอนุโลม

เมื่อได้ชำระบัญชีแล้ว ถ้ายังมีทรัพย์สินเหลืออยู่ให้ผู้ชำระบัญชีคืนแก่ผู้รับใบอนุญาต เว้นแต่ทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคจากผู้อื่นตามมาตรา ๑๖ ให้โอนให้แก่องค์การสาธารณกุศลที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการศึกษาตามที่ระบุไว้ในข้อกำหนดของสถาบัน ถ้าไม่ได้ระบุไว้ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของรัฐ

มาตรา ๘๗ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานระหว่างการควบคุมหรือชำระบัญชีในสถาบันให้จ่ายจากทรัพย์สินของสถาบันนั้น

คณะกรรมการควบคุมสถาบันอาจได้รับเงินค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยจ่ายจากทรัพย์สินของสถาบันนั้น

มาตรา ๘๘ ให้กรรมการควบคุมสถาบันเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๙ เมื่อปรากฏว่าอธิการบดี

(๑) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓

(๒) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๕ (๗) หรือ (๙) มาตรา ๕๒ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๓ หรือมาตรา ๘๐ หรือข้อบังคับหรือข้อกำหนดของสถาบัน

(๓) ดำเนินกิจการสถาบันหรือปล่อยให้ผู้อื่นกระทำการใด ๆ ที่ทำให้การจัดการศึกษาของสถาบันนั้นไม่มีคุณภาพทางวิชาการหรือไม่มีมาตรฐานการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สถาบัน

ให้สภาสถาบันตั้งคณะกรรมการสอบสวน ถ้าเห็นว่าอธิการบดีขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตาม (๑) กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม (๒) หรือดำเนินการตาม (๓) ให้สภาสถาบันถอดถอนอธิการบดีจากตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการสอบสวน

ถ้าสภาสถาบันไม่ตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้คณะกรรมการตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อเสนอให้สภาสถาบันพิจารณาถอดถอน ถ้าสภาสถาบันไม่ถอดถอนให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการถอดถอนอธิการบดีจากตำแหน่งได้

มาตรา ๙๐ เมื่อปรากฏว่าคณาจารย์ในสถาบันผู้ใด

(๑) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ หรือได้รับการแต่งตั้งไม่เป็นไปตามข้อบังคับตามมาตรา ๕๐

(๒) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๓ หรือมาตรา ๘๐ หรือข้อบังคับหรือข้อกำหนดของสถาบัน

ให้อธิการบดีดำเนินการสอบสวน ถ้าเห็นว่าคณาจารย์ในสถาบันผู้ซึ่งถูกสอบสวนขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม หรือได้รับการแต่งตั้งไม่เป็นไปตามข้อบังคับตาม (๑) กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม (๒) ให้ดำเนินการเพื่อถอดถอนคณาจารย์ผู้นั้นออกจากตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการสอบสวน ทั้งนี้ ให้คณาจารย์มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวัน คำวินิจฉัยของคณะกรรมการถือเป็นเด็ดขาด

ถ้าอธิการบดีไม่ดำเนินการตามวรรคสอง ให้สภาสถาบันดำเนินการแทนและให้ดำเนินการต่ออธิการบดีตามควรแก่กรณีต่อไป

เมื่อได้ดำเนินการถอดถอนคณาจารย์ของสถาบันหรือดำเนินการต่ออธิการบดีตามวรรคสองหรือวรรคสามแล้ว ให้รายงานสำนักงานเพื่อทราบ

มาตรา ๙๑ การสอบสวนตามมาตรา ๘๙ และมาตรา ๙๐ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาสถาบัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๙๒ ผู้ซึ่งถูกถอดถอนมาตรา ๙๐ อาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณาจารย์ในสถาบันอีกได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาสถาบัน ทั้งนี้ ต้องพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกลดถอนจากตำแหน่ง

หมวด ๑๑**การเลิกและการโอนกิจการ**

มาตรา ๙๓ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดประสงค์จะเลิกกิจการสถาบันโดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน ให้แจ้งความประสงค์เป็นหนังสือพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องเลิกกิจการรวมทั้งแผนการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่เหลืออยู่ของสถาบันต่อคณะกรรมการ ไม่น้อยกว่าร้อยห้าสิบวันก่อนสิ้นปีการศึกษา

คณะกรรมการอาจมีคำสั่งเลิกกิจการสถาบัน โดยกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติตามเงื่อนไขเท่าที่จำเป็นได้ และให้นำมาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับแก่การเลิกกิจการสถาบันโดยอนุโลม

มาตรา ๘๔ ผู้รับใบอนุญาตที่ประสงค์จะโอนใบอนุญาตโดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน ให้แจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลและรายละเอียดเกี่ยวกับการโอนใบอนุญาตและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้รับโอนใบอนุญาตต่อคณะกรรมการ

คณะกรรมการอาจมีคำสั่งโอนใบอนุญาตและจะกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้รับโอนใบอนุญาตปฏิบัติตามเงื่อนไขเท่าที่จำเป็นได้

มาตรา ๘๕ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตสิ้นสภาพนิติบุคคลตามกฎหมาย ให้อธิการบดีโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันแจ้งชื่อผู้รับโอนต่อคณะกรรมการ พร้อมทั้งรายละเอียดและเหตุผลความจำเป็น

คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๘๖ ในกรณีที่ไม่มีผู้รับโอนใบอนุญาตตามมาตรา ๘๕ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้สถาบันอยู่ในความควบคุมของสำนักงานเพื่อดำเนินการเลิกกิจการ และให้นำมาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเลิกกิจการตามมาตรา ๘๓ การโอนใบอนุญาตตามมาตรา ๘๔ และการเปลี่ยนแปลงผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๘๕ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๑๒

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๘๘ สถาบันใดฝ่าฝืนมาตรา ๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๘๙ สถาบันใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๐๐ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ คณะกรรมการอื่นหรือคณะอนุกรรมการ ตามมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๑๐๑ สถาบันใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวาง โทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละห้าพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืน

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดใช้ครุวิทยฐานะ เชื้อมวิทยฐานะ ครุยประจำตำแหน่ง เครื่องแบบ เครื่องหมายหรือ เครื่องแต่งกายของนักศึกษาของสถาบันโดยไม่มีสิทธิที่จะใช้หรือแสดงด้วยประการใด ๆ ว่าตนมี ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต หรือตำแหน่งของสถาบันโดยที่ตนไม่มีสิทธิ ถ้าได้ กระทำเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิจะใช้หรือมีวิทยฐานะหรือตำแหน่งเช่นนั้น ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน สามแสนบาท

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดจัดการศึกษาระดับปริญญาตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือกระทำ ด้วยประการใด ๆ ให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าตนมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับปริญญา ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๔ สถาบันใดแสดงหรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าได้รับ การรับรองวิทยฐานะหรือได้รับความเห็นชอบให้เปิดดำเนินการในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งหรือได้รับการรับรอง มาตรฐานการศึกษาสาขาวิชาใดอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๐๕ ในวาระเริ่มแรกให้คณะกรรมการอุดมศึกษาดำเนินการให้มีการแต่งตั้งหรือเลือก กรรมการตามมาตรา ๑๙ เพื่อให้ได้คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมตามพระราชบัญญัตินี้ภายใน เวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้

หลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการอุดมศึกษากำหนด

มาตรา ๑๐๖ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งมีหลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการ

ดำเนินการสอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ และประสงค์ที่จะขอรับใบอนุญาตเพื่อดำเนินกิจการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แจ้งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการได้รับการแต่งตั้งให้ถือว่าได้รับใบอนุญาต

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการแจ้งไปยังคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อยกเลิกใบอนุญาตที่ออกไว้ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

สังคมมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ความรู้อันเป็นสากล ความรู้ของชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ โดยที่การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือภาคเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นสิทธิและเสรีภาพทางการศึกษาที่ได้รับการรับรอง ค้ำครอง และส่งเสริม ตลอดจนกำหนดเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านการศึกษา นั้น รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา ในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา และภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกัน

การอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง พึ่งตนเองได้ และสามารถนำความรู้มาพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นต่อไป โดยยึดหลักการให้คุณค่ากับทุนวัฒนธรรมชุมชน หลักประชาธิปไตย การบูรณาการ สร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ตลอดจนสร้างสรรค์ให้ชุมชนท้องถิ่นมีพลังทางปัญญาในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุดมศึกษา มิได้มีปรัชญาและแนวคิดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ทำให้มีข้อจำกัดในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ หลักการ วัตถุประสงค์ และลักษณะการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๖)

๒.๑.๑ หลักการ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นสถานศึกษาเอกชนที่จัดการเรียนการสอนระดับปริญญามีหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ การเชื่อมโยง ผสมผสานการจัดการอุดมศึกษาและความร่วมมือในการพัฒนาระหว่างผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จักตัวเอง พึ่งตนเองได้ และมีศักยภาพในการจัดการความรู้ที่มีอยู่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้อันเป็นสากล สามารถสร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (ร่างมาตรา ๕)

๒.๑.๒ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้

- (๑) การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น ทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
- (๒) สร้างให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นผู้นำทางปัญญาให้ชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ และเครือข่ายทางเศรษฐกิจสังคมของชุมชนท้องถิ่น
- (๓) ส่งเสริมการสร้างความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น
- (๔) ส่งเสริมการบูรณาการการศึกษาที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ชุมชนท้องถิ่น และภาคส่วนอื่นของสังคมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (๕) ส่งเสริมและพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น

๒.๑.๓ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีลักษณะการดำเนินการ ดังนี้ (ร่างมาตรา ๗)

- (๑) จัดหลักสูตรการเรียนการสอนโดยเน้นการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับวิถีชุมชนท้องถิ่น
- (๒) จัดให้มีพื้นที่การศึกษาเรียนรู้ โดยชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ เชื่อมโยงภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล
- (๓) จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาและการบริการสังคม ร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและด้านอื่น ๆ
- (๔) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้ที่หลากหลาย และสร้างทักษะการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ด้วยตนเอง
- (๕) จัดการศึกษาโดยความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น และทุกภาคส่วนในสังคม

๒.๒ การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๘)

คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีอำนาจออกและเพิกถอนใบอนุญาต ผู้ขอใบอนุญาตต้องเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินงานและมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

๒.๓ คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๒๒)

คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) อนุมัติและเพิกถอนใบอนุญาต
- (๒) ให้ความเห็นชอบในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ให้ได้รับความเห็นชอบจาก

คณะกรรมการ

(๓) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวนเงินที่รัฐอุดหนุนให้ต่อรายหัวนักศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบัน

(๔) รับรองวิทยฐานะสถาบันตามมาตรฐานที่กฎกระทรวงกำหนด ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ

(๕) ออกระเบียบและข้อบังคับเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการของสถาบันเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของบุคคลทั่วไป ในการนี้จะระบุชื่อสถาบันด้วยก็ได้

(๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

๒.๔ สำนักส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (ร่างมาตรา ๒๖)

ให้มีสำนักส่งเสริมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เป็นหน่วยงานภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

๒.๕ สภาสถาบัน (ร่างมาตรา ๒๘)

สภาสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม มีองค์ประกอบกรรมการ ดังนี้

(๑) นายกสภาสถาบัน ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ

(๒) อธิการบดี เป็นกรรมการสภาสถาบันโดยตำแหน่ง

(๓) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นซึ่งผู้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ จำนวนไม่เกินสามคน

(๔) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบันซึ่งผู้รับใบอนุญาตเสนอชื่อ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ทั้งนี้ให้มีคณาจารย์ประจำอย่างน้อยหนึ่งคน

(๕) กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการเห็นชอบ จำนวนไม่เกินสามคน

๒.๖ คุณสมบัติกรรมการสภาสถาบัน (ร่างมาตรา ๓๐)

กรรมการสภาสถาบันต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี เว้นแต่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องหรือในศีลธรรมอันดี

๒.๗ การอุดหนุนและส่งเสริมจากรัฐ (ร่างมาตรา ๗๒)

รัฐอุดหนุนและส่งเสริมสถาบันดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนซึ่งรัฐจัดสรรให้ต่อรายหัวนักศึกษาเป็นรายปี
- (๒) เงินอุดหนุนซึ่งรัฐจัดสรรให้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการชุมชนและท้องถิ่น และทุนการศึกษาของนักศึกษาและคณาจารย์
- (๓) ให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐไปปฏิบัติงานในสถาบัน โดยได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- (๔) ยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภทครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา และการวิจัยโดยการรับรองของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร
- (๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันในด้านการจัดการเรียนการสอน พื้นที่เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และด้านอื่น ๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน หรือหน่วยงานรัฐ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ร่างพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๒)
- (๒) แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่ของคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔ และมาตรา ๕๑)

เหตุผล

โดยที่มีการตราพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. เพื่อให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นกลไกเพื่อเสนอนโยบาย กำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน มาตรา ๓๒^{๒๗} และมาตรา ๓๔^{๒๘} แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒ การจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงให้มืองค์รหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภา
หรือในรูปคณะกรรมการจำนวนห้าองค์ร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

^{๒๗} มาตรา ๓๒ การจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงให้มืองค์รหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการจำนวนสี่องค์ร ได้แก่
สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือ
ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

^{๒๘} มาตรา ๓๔ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่พิจารณาเสนอโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ ที่สอดคล้อง
กับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐ
และเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทาง
วิชาชีพ

คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตาม
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัด
การศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง
สถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด”

“มาตรา ๓๔ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ

คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมที่สอดคล้องกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การกำกับดูแล การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระของสถานศึกษาระดับปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๑^{๒๙} แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา คณะกรรมการอุดมศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

^{๒๙} มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข”

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ

ร่างพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

๑. วันใช้บังคับ

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

ด้วยมีการตราพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. เป็นการอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยยึดหลักการบูรณาการการเรียนการสอนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น สร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ตลอดจนสร้างสรรค์ให้ชุมชนท้องถิ่นมีพลังทางปัญญาในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นกลไกมีหน้าที่เสนอนโยบาย กำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

ร่างพระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังต่อไปนี้

- แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ องค์กรประกอบ จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา คณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่รับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

เหตุผล

โดยที่การตราพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. เพื่อให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นกลไกเพื่อเสนอนโยบาย กำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓^{๓๐} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓ ในกรณีที่สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม และคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เสนอความเห็นหรือคำแนะนำต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการนำความเห็นหรือคำแนะนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อให้เหมาะสมกับการศึกษาของชาติ

^{๓๐} มาตรา ๑๓ ในกรณีที่สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา และคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เสนอความเห็นหรือคำแนะนำต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการนำความเห็นหรือคำแนะนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อให้เหมาะสมกับการศึกษาของชาติ

มาตรา ๔ ให้เพิ่มเติม มาตรา ๑๖/๑^{๓๑} ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้

“มาตรา ๑๖/๑ ให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมที่สอดคล้องกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การกำกับดูแล การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระของ สถานศึกษาระดับปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่ให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำ แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย ตลอดทั้งให้มีอำนาจเสนอแนะและให้ความเห็นในการ จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่สถานศึกษาระดับปริญญา ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ ชีวิตและสังคม

ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิที่ มีความเชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษาหรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ผู้แทน ชุมชนท้องถิ่น ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจาก ตำแหน่งของกรรมการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

^{๓๑} มาตรา ๑๖ ให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง สถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเสนอแนะในการออกระเบียบ หลักเกณฑ์ และประกาศที่เกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงาน นอกจากนี้หน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่ให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหรือ คณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย ตลอดทั้งให้มีอำนาจเสนอแนะ และให้ความเห็นในการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่สถานศึกษาระดับปริญญา ทั้งที่เป็นสถานศึกษาในสังกัดและสถานศึกษาในกำกับแก่ คณะรัฐมนตรี

ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้น จากตำแหน่งของกรรมการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่รับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และมีอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการตามมาตรา ๑๑ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นกรรมการและ เลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่รับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการตามมาตรา ๑๑”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๘^{๓๒} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๘ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม และคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือมอบหมายให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาหรือคณะกรรมการก็ได้”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

^{๓๒} มาตรา ๑๘ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา และคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือมอบหมายให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาหรือคณะกรรมการก็ได้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

๑. วันใช้บังคับ

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒. กำหนดอำนาจหน้าที่ องค์ประกอบ จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา คณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่รับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม คณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

ด้วยมีการตราพระราชบัญญัติอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ. เป็นการอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยยึดหลักการบูรณาการการเรียนการสอนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น สร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ตลอดจนสร้างสรรค์ให้ชุมชนท้องถิ่นมีพลังทางปัญญาในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงกำหนดอำนาจหน้าที่ องค์ประกอบ จำนวน กรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา คณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม กำหนดให้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่รับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อชีวิตและสังคม คณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

คณะกรรมการเครือข่ายอุดมศึกษาเพื่อการปฏิรูป. ข้อเสนอเชิงนโยบาย การปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างคุณภาพ การศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม. จัดพิมพ์เผยแพร่โดย ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และสำนักงานปฏิรูปเพื่อสังคมไทยที่เป็นธรรม, ๒๕๕๖.

จรัส สุวรรณเวลา. อุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ผานิต บุญประเสริฐ และคณะ. รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ (Management Innovation in Higher Education), กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กรกฎาคม ๒๕๕๖.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. พูดเรื่องอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๕๖.

วิทย์ วิศทเวทย์. ปรัชญาการศึกษาไทย ๒๕๑๑ - ๒๕๓๕, กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๖.

วิรุณ ตั้งเจริญ. วิสัยทัศน์การศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑.

สุรเชษฐ์ เวชพิทักษ์ บรรณาธิการ. อุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม. สมุทรสงคราม : สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน, ๒๕๕๕.

สุรพล นิติไกรพจน์ และ กฤตินี ตั้งแก้ว. มหาวิทยาลัยไทย: พัฒนาการ มหาวิทยาลัยในกำกับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙.

เสรี พงศ์พิศ. ปฏิรูปสังคมไทย, กรุงเทพฯ : คลังปัญญาไทย, ๒๕๕๓.

เสรี พงศ์พิศ และคณะ. ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปวงชน : แล้วชาวบ้านจะเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ อย่างไร. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๓๘.

อมรวิทย์ นาครทรรพ. การศึกษาในวิถีสหประชาชาติ : การสังเคราะห์ชุดโครงการวิจัยชุดโครงการด้านการศึกษากับชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๕๑.

อมรวิทย์ นาครทรรพ และคณะ. อุดมศึกษาไทยในรอบศตวรรษ. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานคลังสมองของชาติ, ๒๕๕๕.

บทความ

พจน์ สะเพียรชัย. “แนวทางการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน” ใน อุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม. สุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์ บรรณาธิการ, สมุทรสงคราม : สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน, ๒๕๕๕.

เสรี พงศ์พิศ. “ที่มาและที่ไปของ มหาวิทยาลัยชีวิต” ใน อุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม. สุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์ บรรณาธิการ, สมุทรสงคราม : สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน, ๒๕๕๕.

เสรี พงศ์พิศ. “ปฏิรูปอุดมศึกษาเพื่อความยุติธรรมทางสังคม” ใน หนังสือพิมพ์ สยามรัฐรายวัน วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๗. จาก <http://www.phongphit.com/2013/index.php/2012-12-06-11-48-33/item/561-2014-06-11-13-40-34> เข้าถึงเมื่อ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๘.

เอกสารอื่น ๆ

บันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง ข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย โดยคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เสนอต่อ นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เข้าถึงได้ที่ www.lrc.go.th

สูจิบัตรงานสมโภช สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน (Learning Institute For Everyone) วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ภาคผนวก

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการร่างกฎหมายว่าด้วย
สถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการปฎิรูปกฎหมาย

ที่ ๐๒๘/๒๕๕๘

เรื่อง คณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

ด้วยสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน (Learning Institute For Everyone) ได้ขอรับคำปรึกษาและสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการปฎิรูปกฎหมายในการดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาศึกษาและจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๒๓ (๒) และ (๓) ประกอบมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฎิรูปกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓ สำนักงานคณะกรรมการปฎิรูปกฎหมายจึงแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

(๑) นางสาวสุณี ไชยรส	ที่ปรึกษา
(๒) นายไพโรจน์ พลเพชร	ที่ปรึกษา
(๓) ดร.เสรี พงศ์พิศ	ที่ปรึกษา
(๔) นางสาวลัดดาวัลย์ ตันติวิทยาพิทักษ์	ประธานคณะทำงาน
(๕) นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์	คณะทำงาน
(๖) นายคมสัน โพธิ์คง	คณะทำงาน
(๗) นายเจริญ คัมภีรภาพ	คณะทำงาน
(๘) นายชฤทธิ มีสิทธิ์	คณะทำงาน
(๙) นายณรรฐ ภาษะวรรณ	คณะทำงาน
(๑๐) ดร.ทวิช บุญธิ์ศรี	คณะทำงาน
(๑๑) นายเทพพิสุทธิ ประจิตร	คณะทำงาน
(๑๒) นายบุญมาก ปุราสะแก	คณะทำงาน
(๑๓) นายแพทย์ พันธ์ พฤษ์สุนันท์	คณะทำงาน
(๑๔) นายพิรพล ศรีสิงห์	คณะทำงาน
(๑๕) นายภูมิใจ ไร่ดี	คณะทำงาน

/(๑๖) นาย...

(๑๖) นายศุภกร คุรุการเกษตร	คณะทำงาน
(๑๗) นายสุภาส จันทร์หงษ์	คณะทำงาน
(๑๘) ดร.สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์	คณะทำงาน
(๑๙) นางสาวนาลิณี ศรีกสิกุล	เลขานุการคณะทำงาน
(๒๐) นายเลิศศักดิ์ ต้นโต	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
(๒๑) ว่าที่ร้อยตรี อภิชาติ พงษ์สวัสดิ์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

๒. อำนาจหน้าที่

- (๑) สสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ทางวิชาการ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม
- (๒) จัดทำข้อเสนอหรือความเห็นทางกฎหมายเพื่อประกอบการเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายพิจารณา
- (๓) ดำเนินการอื่นตามที่สำนักงานฯ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นางสาวลัดดาวัลย์ ตันตวิทยาพิทักษ์)

เลขาธิการคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย

ที่ ๐๕๙/๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเพิ่มเติม

อนุสนธิคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย ที่ ๒๘/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ที่แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

ด้วยมีคำสั่งให้พนักงานสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมายที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงานยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมจำนวน ๑ ราย ไปช่วยปฏิบัติราชการที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงเป็นการสมควรแต่งตั้งพนักงานเพิ่มเติมเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงานเพื่อให้การยกร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓ (๗) และ มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓ สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย จึงแต่งตั้งพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

๑. นางภัทรินทร์ สันนัย	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
๒. นางสาวนิศาชล ตุ่นแฮ้ว	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป	

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นางสาวลัดดาวัลย์ ตันติวิทยาพิทักษ์)

เลขาธิการคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย

สรุปการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง “กฎหมายการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม”
วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

สรุปการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง “กฎหมายการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม”

วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

เวลา ๙.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย ชั้น ๑๖/๑ อาคารซอฟต์แวร์ พาร์ค

ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมายได้จัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การศึกษา และนักวิชาการ^{๓๓} มีความเห็นโดยสรุปดังนี้

(๑) อธิการบดีสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน : กระบวนการผลักดันร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นการขับเคลื่อนของภาคประชาชน โดยการให้ชุมชนมีทางเลือกในการศึกษารวมทั้งเป็นผู้นำทางปัญญาและ ให้การศึกษาควบคู่กับการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งในหลายประเทศมีการปฏิรูปการศึกษาแล้ว ดังนั้น จึง จำเป็นต้องให้มีกฎหมายมีส่วนร่วมเพื่อสร้างชุมชนและเป็นการสร้างพลังการขับเคลื่อนให้ชุมชนเรียนรู้ถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาดตนเองและชุมชนได้ และเพื่อต้องการให้เกิดการจัดการศึกษาทางเลือกใน ชุมชนท้องถิ่น

(๒) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย : นำเสนอแนวความคิดและหลักการของ ร่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ดังนี้

๑. หลักการ

๑) การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการ พัฒนาเป้าหมายในการพึ่งพาตนเอง โดยการสร้างความรู้เพื่อให้เกิดความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล อาศัย หลักคุณธรรมปัญญา ความกล้าหาญ และความเพียร

๒) การศึกษาแบบบูรณาการ คือ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จักตัวเอง ชุมชน และท้องถิ่น

๒. วัตถุประสงค์

๑) การให้ชุมชนเป็นพื้นที่ศึกษา เรียนรู้ และร่วมเรียนรู้จากชุมชน

๒) การส่งเสริมพลเมืองให้สำนึกในสิทธิหน้าที่ในสังคม

^{๓๓} นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เข้าร่วมสัมมนา มีดังนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วจีโสธร ๒. นางสาวธีรดา นามไท สภาการศึกษาเพื่อปวงชนอีสาน ๓.อาจารย์บุญส่ง ชลธร มหาวิทยาลัยรังสิต ๔.นายวิลาส โลหิตกุล สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ๕.สมณดาวดิน ชาวหินฟ้า สันติอโศก และ ๖.นายสุรพล ธรรมร่มดี สถาบันอาศรมศิลป์

- ๓) การส่งเสริมการบูรณาการ การศึกษากับการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองของท้องถิ่น
- ๔) การจัดระบบการศึกษาแบบบูรณาการ โดยการสร้างแรงบันดาลใจ และสร้างทักษะการเรียนรู้
- ๕) การให้ชุมชนและท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาสังคมเรียนรู้ร่วมกับสถาบัน

๓. ลักษณะการดำเนินการ

- ๑) เป็นสถานศึกษาที่ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและความรู้ใหม่ในชุมชน
 - ๒) ชุมชนเป็นพื้นที่และเนื้อหาสาระของการเรียนรู้
 - ๓) หลักสูตรการเรียนต้องมีการเรียนการสอนในชุมชน
 - ๔) คณาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในด้านที่สอน
 - ๕) การจัดการเรียนการสอนต้องมีความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานรัฐ และภาคประชาสังคม
- ๖) ไม่มุ่งแสวงหากำไร

(๓) ผู้แทนสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน : อุปสรรคของการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านมา มีการกำหนดพื้นที่ของการจัดตั้งรวมทั้งการควบคุมและหลักเกณฑ์เงื่อนไขจำนวนอาจารย์ต่อจำนวนนักศึกษา และเมื่อเปิดหลักสูตรการศึกษาแห่งแรกแล้วถ้าต้องการเปิดหลักสูตรการศึกษาในพื้นที่อื่นจะถือว่าเป็นการเปิดหลักสูตรการศึกษาเพิ่มเติมซึ่งแต่ละหลักสูตรต้องมีอาจารย์ประจำในทุกพื้นที่ ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจ้างอาจารย์ประจำ

(๔) ผู้แทนสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน : การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมามีเครือข่ายร่วม จัด ประกอบด้วยภาคประชาชนและภาคราชการจึงเห็นว่าสามารถนำไปบัญญัติไว้ในหลักการและเหตุผลในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ขอเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันให้มีลักษณะการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้มากกว่าการสอน

(๕) อดีตกรรมการปฏิรูปกฎหมายชุดที่ ๑ : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เปรียบเสมือนกฎหมายกลางที่บุคคลใดมีความประสงค์ที่จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาก็สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ และเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกับพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ คือการไม่มุ่งแสวงหากำไร

(๖) นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามากขึ้น แต่ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าบุคคลใดบ้างที่จะมีสิทธิในการขอใบอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าเกณฑ์อายุนักศึกษาของสถาบัน

การเรียนรู้เพื่อปวงชนมีความแตกต่างกับเกณฑ์อายุนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป เนื่องจากผู้เรียนส่วนมากค่อนข้างมีอายุซึ่งต้องพิจารณาถึงหลักสูตรในการพัฒนาชีวิตและสังคมให้มีความเหมาะสมด้วย และมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ต้องทบทวนการอุดหนุนเป็นรายหัวจากรัฐ เนื่องจากปัจจุบันสถาบันการศึกษาของเอกชนยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเท่าที่ควร ซึ่งในต่างประเทศมีการกำหนดบทบาทชัดเจนระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณและเอกชนเป็นผู้จัดการศึกษา อาทิ ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น

(๗) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาการศึกษาเพื่อปวงชนภาคอีสานหรือสมาคมไทบ้าน : เห็นว่าวัตถุประสงค์ของการเรียนเพื่อชีวิตและสังคมต้องมีความชัดเจน โดยควรที่จะกำหนดเกณฑ์อายุของผู้เรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาเพื่อเป็นต้นแบบของการประกอบอาชีพและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในสังคม

(๘) ผู้แทนสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน : มีความยินดีที่จะขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป เห็นว่ารัฐต้องปรับกระบวนการศึกษาให้ครอบคลุมถึงการศึกษาทางเลือกอื่นด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้ชุมชนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นหลักการที่ดีมากแต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงเพราะการจัดการเรียนรู้ในท้องถิ่นต้องสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคประชาสังคมในท้องถิ่นประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด ชุมชน เป็นต้น

(๙) นักวิชาการอิสระ : เห็นด้วยที่จะให้มีการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้เกิดผลใช้บังคับได้อย่างแท้จริง และเห็นว่าในเบื้องต้นควรผลักดันให้มีการแก้ในระดับกฎกระทรวงก่อน นอกจากนี้อาจดำเนินการร่วมกับสถาบันอาศรมศิลป์ ในการสร้างเครือข่ายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการผลักดันด้วย เป็นต้น

(๑๐) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต : เห็นชอบในหลักการและแนวทางในการจัดตั้งสถาบันของร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่มีข้อสังเกตว่าควรมีการบัญญัติคุณสมบัติผู้ขอใบอนุญาตให้ชัดเจน และบัญญัติให้มีการกำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ที่ไม่ต้องมีวุฒิการศึกษาอาจเห็นว่าจะเป็นปัญหาต่อการให้ปริญญาบัตรของสถาบันได้ รวมทั้งการให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอาจถูกแทรกแซงการดำเนินงานของการจัดการศึกษาได้ ตลอดจนการกำหนดให้มีอาสาสมัคร ปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นผู้สอนต้องคำนึงถึงค่าตอบแทนให้เหมาะสมด้วย

(๑๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสมณะพุทธสถานสันตือโศก : การดำเนินงานของพุทธสถานสันตือโศกที่ผ่านมาได้มีการจัดการศึกษาแต่ไม่ได้รับการรับรองการศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จึงต้องให้สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนรับรองให้ โดยมีหลักสูตรการศึกษาเฉพาะที่เรียกว่า “ปัญญาบัตร” และขณะนี้หลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมเพิ่มเติมด้วย

(๑๒) ผู้แทนสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน : เห็นว่าพุทธสถานสันตือโศกสามารถที่จะจัดทำหลักสูตรการศึกษาและร่างกฎหมายเพื่อผลักดันให้รัฐบาลรับรองได้ เพราะนักศึกษาของพุทธสถานสันตือโศกเมื่อจบการศึกษาแล้วส่วนมากนำความรู้ไปประกอบอาชีพส่วนตัวและพัฒนาชุมชนได้

สรุปการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง “กฎหมายการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม”
วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๙

สรุปการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง “กฎหมายการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม”

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๙

เวลา ๙.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.

ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ชั้น ๑๖ อาคารซอฟต์แวร์ พาร์ค

ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายได้จัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาชุมชนและผู้นำชุมชน^{๓๔} มีความเห็นโดยสรุปดังนี้

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาชุมชน (เกษตรกรจังหวัดสกลนคร) : เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และให้เพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตที่ดินเป็นการทั่วไปไว้ในข้อเสนอต่อการพัฒนาร่างกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ ให้เพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยองค์ประกอบสภาสถาบัน โดยให้นักศึกษาเป็นกรรมการสภาสถาบันจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งคนแต่ไม่เกินสามคน

(๒) นักวิชาการภาควิชาปกครองคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง : เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะเป็นมิติใหม่ของการศึกษาซึ่งทำให้รัฐเห็นว่าภาคส่วนอื่นก็สามารถจัดการศึกษาและสามารถแบ่งเบาภาระของรัฐได้ และเสนอให้เปลี่ยนชื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็น “ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาทางเลือกและการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม พ.ศ.” โดยให้นำแนวคิดปรัชญา กระบวนทัศน์ของการศึกษาทางเลือกและการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมมารวมกัน นอกจากนี้ ต้องพิจารณาภาพรวมของการจัดการศึกษาทั้งหมด มิใช่เฉพาะการอุดมศึกษาเพื่อปวงชนเท่านั้นแต่ให้ครอบคลุมถึงการศึกษาทางเลือกอื่นที่มีใช้การศึกษาเพื่อชุมชนท้องถิ่น และควรมีบทบัญญัติว่าด้วยหมวดรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นการเฉพาะ และให้เพิ่มเติมเงินอุดหนุนจากหน่วยงานรัฐรวมทั้งองค์กรอื่น ตลอดจนบทบัญญัติว่าด้วยครุวิทยฐานะและเชิษวิทยฐานะ ไม่ควรรนำมาบัญญัติไว้ในระดับพระราชบัญญัติ แต่ควรรบัญญัติเป็นกฎหมายลำดับรอง ทั้งนี้ ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยหมวดคุณวุฒิคณาจารย์ที่มีความรู้ ความชำนาญพิเศษ หรือปราชญ์ท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ โดยคุณสมบัติไม่จำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี

^{๓๔} นักวิชาการและผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมสัมมนา มีดังนี้ ๑.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ๒.รศ.ดร.ชมชวน บุญระหงส์ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ ๓.นายโชคชัย ล้มประดิษฐ์ ผู้ใหญ่บ้านตำบลศิลาแลง อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๔.นายณฤทธิ์ คำธิศรีเกษตร จังหวัดสกลนคร ๕.ดร.ปัญญา เลิศไกร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ๖.นายเลียม บุตรจันทา ปราชญ์เดินดินบ้านนาอีสาน ๗.ดร.สามารถ จันทรสุรีย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ๘.ดร.สุชาติ ศรียารัตนย มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ ๙.ดร.สุธีวัน โล่สุวรรณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมและในฐานะคณะกรรมการการศึกษาติดตาม เพื่อการปฏิรูปแรงงาน ในสภาพปฏิรูปแห่งชาติ : เห็นว่าหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ในสาขาขับเคลื่อนเพื่อการปฏิรูปประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลของสภามหาวิทยาลัยกับคุณภาพอาจารย์ คุณภาพบัณฑิตคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เรียน เพื่อที่จะพัฒนาความคิดหรือสติปัญญาและความเป็นเลิศทางวิชาการ นอกจากนี้ บทบัญญัติเรื่องครูวิทยฐานะและเข็มวิทยฐานะ รวมถึงการคัดเลือกนายคณาจารย์ไม่ควรนำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ แต่ควรนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายลำดับรองหรือกำหนดไว้ในระเบียบของสภามหาวิทยาลัย

(๔) คณะทำงานกฎหมายการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม : เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการจัดทำเนื่องจากได้นำเนื้อหาของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ มาเป็นแบบในการร่าง และมีข้อสังเกตว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งเน้นที่การศึกษาทางเลือกเพื่อชุมชนท้องถิ่น อาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ พระราชบัญญัติสถาบันวิทยาลัยชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผลใช้บังคับและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ได้ตัดคำว่า “ชุมชน” ออก อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอดังนี้

๑. ไม่ควรจัดทำเป็นร่างกฎหมายฉบับใหม่ แต่ให้เพิ่มบทบัญญัติหมวดว่าด้วยการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมโดยนำหลักการ ปรัชญา องค์กรประกอบคณะกรรมการ องค์กรประกอบสถาบัน และการบริหารที่จำเป็นของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ และปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงที่เป็นปัญหาของการจัดตั้งสถาบัน

๒. ควรมีบทบัญญัติว่าด้วยครูวิทยฐานะและเข็มวิทยฐานะไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากถ้าได้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีแล้วสวมครุยวิทยฐานะ เพื่อแสดงให้ผู้อื่นพบเห็นแล้วเชื่อว่าสำเร็จการศึกษา ย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิจากวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ : เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาในชุมชน และเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ให้กับตนเอง อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือลักษณะการดำเนินการของสถาบัน โดยให้มีลักษณะของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการเปิดเทอมโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มอุตสาหกรรมและธุรกิจ เป็นผู้คัดเลือกบุคคล และให้ชุมชนสนับสนุนทุนการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนกลับไปพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างจิตสำนึกและการเอื้อสภาวะแวดล้อมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน นอกจากนี้ ควรกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยให้ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้แทนชุมชนเป็นกรรมการสภาสถาบัน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาชุมชน (ปราชญ์เดินดินบ้านนาอีสาน จังหวัดฉะเชิงเทรา) : เห็นชอบหลักการในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะจะเป็นทางเลือกใหม่ให้กับสังคมไทยโดยใช้กระบวนการเรียนรู้สู่ชุมชน

(๗) ผู้นำหมู่บ้าน (ผู้ใหญ่บ้านตำบลศิลาแลง อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์) : เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับวิธีการดำเนินงานและประสบการณ์ของการเป็นผู้ใหญ่บ้าน คือทำให้ชุมชนเป็นแหล่งพื้นที่ของการเรียนรู้

(๘) ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ : เห็นชอบในหลักการและเหตุผล รวมทั้งบทบัญญัติของหมวด ๑ นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าควรให้ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่นมาเป็นประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

(๙) นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช : เห็นว่าบทบัญญัติในหมวดว่าด้วย สถานสถาบันและการดำเนินการ ควรพิจารณาถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสถานสถาบันรวมทั้งคุณสมบัติของ กรรมการสถานสถาบัน นอกจากนี้ คุณสมบัติของคณาจารย์ประจำให้พิจารณาถึงความรู้ความชำนาญพิเศษ มากกว่าที่จะพิจารณาคุณสมบัติของวุฒิการศึกษา ซึ่งอาจจะมิต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ก็สามารถเป็นคณาจารย์ประจำโดยคำแนะนำของคณะกรรมการได้

ติดต่อสอบถามข้อมูล

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.)

เลขที่ ๙๙ อาคารซอฟต์แวร์ ปาร์ค ชั้น ๑๕,๑๖,๑๙ หมู่ ๔ ถ.แจ้งวัฒนะ ต.คลองเกลือ
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทรศัพท์ : ๐๒ ๕๐๒ ๖๐๐๐ ต่อ ๘๒๖๙ โทรสาร : ๐๒ ๕๐๒ ๖๐๐๐ ต่อ ๘๒๗๔

เว็บไซต์ <http://www.lrct.go.th>

